

Tag hjertet med på arbejde

Magasinet MIDT sætter fokus på,
hvordan du kan højne arbejdsglæden,
hvis du tager hjertet med på arbejde.

Side 28-39

■ Sygeplejersker
på **vagtcentral**, side 6

■ **Fire** mennesker
– 10 job, side 12

■ Behandling med **passet**
i **baglommen**, side 16

Tag bladet
med hjem

midt

magasinet **midt** 04•09

Giv personalet en massageordning uden økonomiske spændinger

Vi tilbyder:
Markedets mest attraktive
Leasingordning

Eks: FUJI EC 2700 - CYBER RELAX
En af markedets absolut bedste massagestole

- Meget autentisk massage i høj kvalitet
- Utrolig god nakke og skuldermassage
- Massage til hele kroppen: fod, ben, lår, arme og ryg
- Intelligent scanning og elektronisk højde tilpasning
- 13 forskellige programmer incl. "Quick" og "skåne"
- Meget alsidig ifht. højde, drøjde og styrke.

Pris pr. dag: 42 kroner
v/ leasing aftale over 36 mdr. (1261,- pr. md.)
Kontantpris: 39.900,- + moms

Care Relax

www.carerelax.dk
Møllegade 20 7430 Ikast

Massagestole for enhver smag
TLF: 60 84 89 00

6 Vagtcentral

– nu med sygeplejersker

12 Gæt, hvem der laver hvad

På Samsø dækker
fire mennesker ti job.

16 Behandling med passet i baglommen

24 Plets kud og vildskud

Børnene på Himmelbjerggården
viser billeder

28 Tag hjertet med på arbejde

Arbejdsglæde kommer ikke
af sig selv

40 Erhvervslivets Kirsten Giftekniv

INVESTORMidt parrer
iværksættere med
erfarne erhvervsfolk

44 Overtosse på tur

Kunstneren Overtacis værker
bliver sendt på turné

46 Tag med til banko

54 1-2-3 – så er det advent

58 Vin på vestjysk

Faste sider:

- 4 Kære læser
- 10 Regionen kort
- 22 Den varme kartoffel
- 52 Regionen kort
- 56 Mit Jylland
- 61 Quiz
- 62 Kryds
- 64 Vigtige numre
- 66 Kort over regionen

Foto: Jacob

24 Plets kud fra
Himmelbjerg-
gården

28 Tema om
arbejdsglæde

Foto: Tony Foghmar

16 Behandling
med passet
i baglommen

46 Hjerte-
banken
for banko

Foto: Tony Foghmar

Af Birgitte Thingholm
Ansvarshavende redaktør

Kære læser

Vær så venlig

Vi kender det – desværre – alle sammen. Den sure kommentar fra en kollega, som ankommer i unødigt hård indpakning. Enten på en mail eller frisk fra fad direkte ind i ens øregang. Anledningen kan være ganske lille, men virkningen er stor. Humøret får et dyk resten af dagen.

Den slags udladninger kan måske give en slags lettelse for den, der nu engang er ramt af mavesurhed. Men de er rarest at være fri for på modtagerside. En god diskussion og en klar meningsudveksling er helt ok. Det er de små surheder og den unødigt hårde form, jeg godt kunne undvære.

Måske går det nogle gange bare lidt for stærkt med at få sendt de dér mails?

Og måske var det en idé at arbejde for, at 2010 blev et »venlighedsår«. Et år i hjertets tegn. Det kunne være et flot nytårsforsæt. Og et godt bidrag til arbejdsglæden, som vi sætter fokus på i dette nummer af Magasinet MIDT.

Magasinet står i hjertets tegn. Ikke i julehjertets tegn, som årstiden ellers dufter af. Nej, det er arbejdsglædens hjerte, vi sætter fokus på. Og arbejdsglæden er ikke noget stort og abstrakt, men ganske enkelt resultatet af de ting, som du og jeg gør her og nu. Det mener i hvert fald Alexander Kjerulf fra konsulentfirmaet »Projekt Arbejdsglæde«. Han er noget så eksotisk som lykkekonsulent.

Aleksander Kjerulf udnævner de tre største kilder til manglende arbejdsglæde, nemlig travlhed, forandringer i organisationen og den nærmeste leder. For min helt egen uvidenskabelige og højst personlige regning vil jeg tilføje et fjerde element. Ja, rigtigt gættet: De sure kommentarer.

Trods de gode råd fra Arbejdsmedicinsk Klinik i Herning, som magasinet også bringer, kan travlhed, forandringer og ledelse være svære vilkår at ændre på her og nu. Men venligheden ligger parat som en mulighed for os alle. Lige til at gribe som den allerbedste løsning. Dalai Lama, tibetanernes åndelige og politiske overhoved, siger i et berømt citat: »Vær venlig når som helst det er muligt. Det er altid muligt«.

Se temaside
på side 28 til 39

Måske svært at gennemføre i praksis. Men en flot bestræbelse.

magasinet **midt** ■ december 2009 ■ magasin for medarbejdere og borgere i Region Midtjylland

Region Midtjylland
Koncern Kommunikation
Skottenborg 26
Postboks 21
8800 Viborg
Tel. 8728 5000
Fax 8728 5001
www.magasinetmidt.rm.dk

Redaktion:
Kommunikationschef
Birgitte Thingholm (ansv.)
Journalist Anne Domino (red.)
Grafiker Birte Randeris
Journalist Mette Breinholdt
Journalist Jørn Gade
Fotograf Tonny Foghmar

magasinetmidt@rm.dk
Se www.magasinetmidt.rm.dk
for yderligere information.

Forside: Tonny Foghmar

Produktion: Grafisk Service
Tryk: Datagraf
Annoncer: DG Media A/S, Tel. 7027 1155
Oplag: ca. 40.000

Eftertryk tilladt med tydelig kildeangivelse
Næste nummer udkommer februar 2010

midt
regionmidtjylland

Feriefristelser

I samarbejde med **Magasinet Midt** tilbyder Happydays disse **kør-selv-ophold** til en specialpris, som kun kan fås ved at oplyse rejsekoden "magasinetmidt" ved bestilling.

Hotel Svenson

Julemarked i Kiel

4 dages ferie på **Apparthotel Svenson** ★★★ i Kappeln

Hotellet ligger i udkanten af Kappeln 68 km syd for den danske grænse, er en hyggelig base for et par stressfri dage i det gamle danske land. – Og ikke mindst en oplagt anledning til at opleve verdens mest stemningsfulde julemarkeder. For den tyske kultur omkring julen er legendarisk, og i Schleswig-Holstein finder man flere af de berømte julemarkeder, hvor duften af brændte mandler og glaserede æbler fylder vintermørket i de historiske bykerner. Flensburg og Husum lyser op i mørket med millioner af lys på kæder – og særligt Kiel (53 km) har et spektakulært julemarked i den historiske bymidte med regionale specialiteter i små boder samt skøjtebane og pariserhjul.

Pr. pers. i dobbeltværelse

1.149,-

- 3 overnatninger
- 3 x morgenbuffet
- Vafler og glühwein ved ankomst
- 1 x traditionel tysk julemiddag
- 2 x 3-retters middag/buffet

Ankomst:

Nov: 26. 29.

Dec: 3. 6. 10. 13. 17. 20.

Børnerabat:

Max. 1 barn 0-5 år gratis i forældres seng.

Max. 2 børn 6-12 år 1/2 pris i forældres værelse.

Enkeltværelse 1.449,-. Ekstra opredning 799,-.

Afbestillingsforsikring: Pr. voksen 65,-/pr. barn 45,-.

Berlin bag facaden

4 dage på

Upstalsboom Hotel Friedrichshain ★★★★★ i Friedrichshain

Centrumkvarteret Friedrichshain er et indblik bag facaden og i den originalitet og farverigdom, som Berlin gemmer på i et ungt, lokalt miljø fyldt med anderledes muligheder end dem, de officielle turistguider koncentrerer sig om. Hotellet er med sin stil og elegance lidt af en kontrast til omgivelserne placeret i kvarteret ved U-bahnstationen Ostbahnhof. Her har man let adgang til alle de kendte seværdigheder med toget, som på få minutter sætter dig af på f.eks. Potsdamer Platz eller Kurfürstendamm. Men bliv i Friedrichshain og oplev et af Berlins mest originale områder, hvor man for alvor kommer ind på livet af bohemernes Berlin.

Pr. pers. i dobbeltværelse

1.099,-

- 3 overnatninger
- 3 x morgenbuffet
- Happy Hour hver dag fra kl. 18-20

Valgfri ankomst

frem til 27.12.2009 samt i perioden 3.1.-25.2.2010.

Børnerabat:

Max. 1 barn 0-3 år gratis i forældres seng.

Max. 1 barn 4-17 år gratis i forældres værelse.

Enkeltværelse 1.999,-. Ekstra opredning 949,-.

Afbestillingsforsikring: Pr. voksen 65,-/pr. barn 45,-.

JULEGAVEIDÉ
Overrask med oplevelser – giv et rejsegavekort!

Husk rejsekode:
MAGASINETMIDT

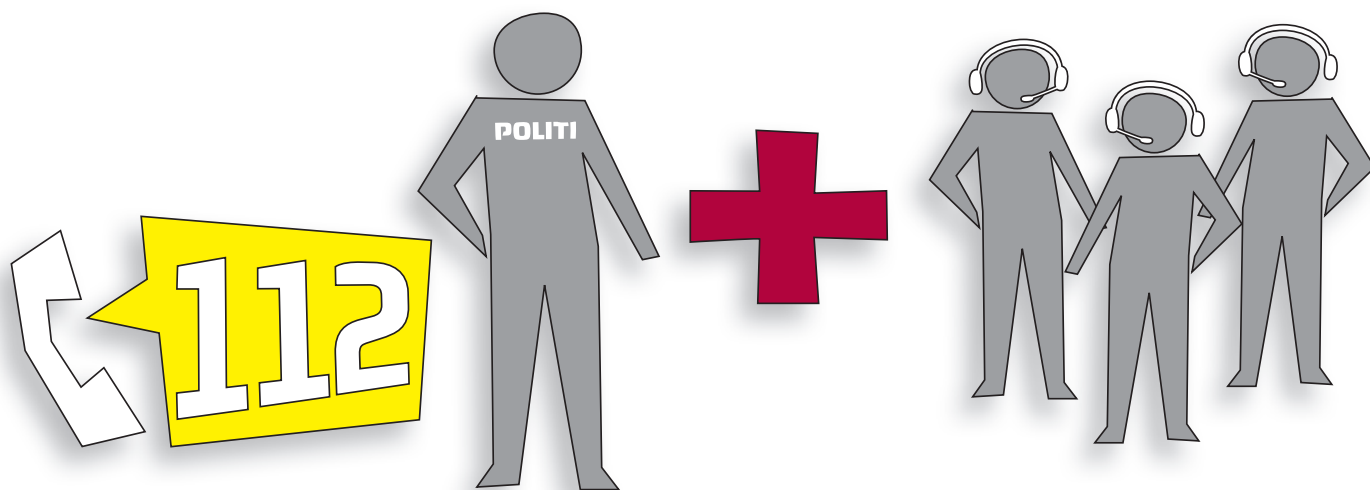
Ring hverdage kl. 8:00-15:30

Bestil din rejse på
www.happydays.nu
eller ring **70 20 34 48**

Børnerabat: (v. 2 betalende voksne)
Ekspeditionsgebyr kr. 49,-.

Teknisk arrangør: Happydays

Sygeplejersker følger

Tekst: Anne Domino

På Region Midtjylland's nye AMK-Vagtcentral bliver en sygeplejerske taget med på råd, når opkald til 112 skal vurderes og prioriteres.

Når ulykken er ude, eller når nogen bliver alvorligt syg, så taster vi 112.

Indtil nu har der udelukkende været en politibetjent i den anden ende af røret, og det er betjenten, der har vurderet, om der skulle sendes en ambulance af sted og hvor hurtigt.

Men fra den 1. december bliver det muligt at tage en sygeplejerske med på råd, når der skal prioriteres og disponeres.

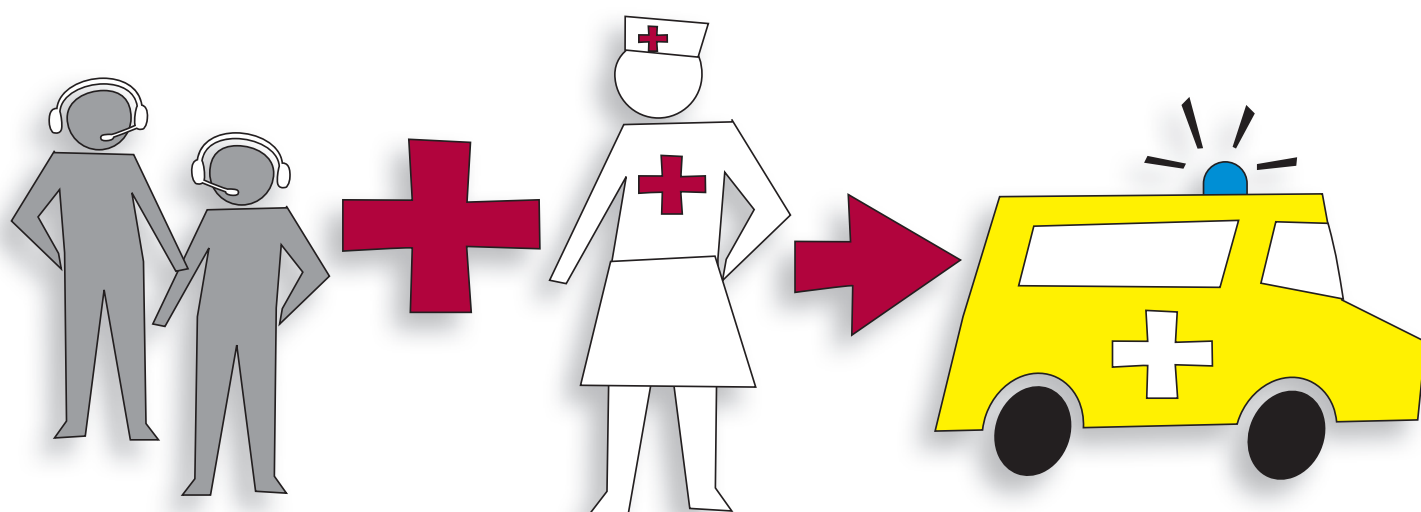
Med åbningen af den nye Akut Medicinsk Koordinerings-Vagtcentral (AMK-Vagtcentral) i Skejby ved Århus bliver Region Midtjylland blandt de første regioner, der indfører sundhedsfaglig vurdering

og prioritering af opkaldene til 112.

I praksis kommer det til at foregå ved, at politibetjenten ved opkald, der handler om ulykke eller akut sygdom, overfører sine oplysninger elektronisk til AMK-Vagtcentralen.

På AMK-Vagtcentralen bliver oplysningerne modtaget af den sygeplejerske, der er på vagt sammen med et hold tekniske kørselsdisponenter.

De tekniske kørselsdisponenter har overblik over, hvor nærmeste ambulance, akutbil eller sygetransport befinder sig, mens sygeplejersken på baggrund af sin sundhedsfaglige uddannelse

ambulancen på vej

kan vurdere opgavens haste- og alvorlighedsgrad. Sygeplejersken har også mulighed for at ringe tilbage til anmelderen for at få flere oplysninger eller give gode råd om hjælp til selvhjælp.

Kunsten er nemlig, at sende præcis det, der er brug for. Hverken mere eller mindre.

– Med den nye AMK-Vagtcentral med sundhedsfagligt personale, vil der fremover ske en langt mere differentieret udvælgelse blandt de, der ringer til 112, siger vagtcentralleder Henrik Liljenberg Christensen og giver et eksempel:

– Hvis en borger ringer 112 og klager over smerter i brystet, så er det i dag en politibetjent, der

ud fra nogle faste kriterier skal afgøre, om der skal sendes en ambulance af sted. Og selv om der er tale om en god, erfaren politibetjent, så er det en person uden sundhedsfaglig baggrund. En sygeplejerske kan stille flere spørgsmål til borgeren. For eksempel, om der udover smerter i brystet også er tale om hovedpine. Hvis det ikke er tilfældet, så er der måske ingen grund til at sende en kørsel A (den mest hastende kørselstype red.) med alt, hvad det indebærer af potentielt farlige situationer. Særligt ikke, hvis man samtidig har en trafikulykke med fem fastklemte. I den situation skal der prioriteres, og prioriteringen vil fremover ske

på en sundhedsfaglig baggrund, forklarer Henrik Liljenberg Christensen.

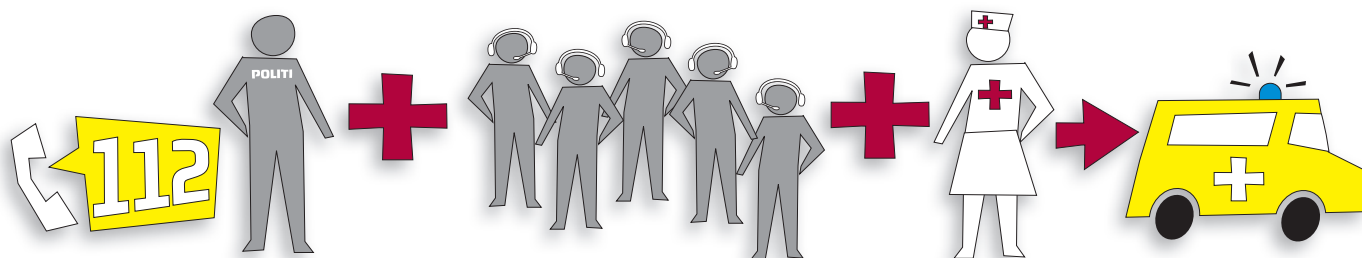
Døgnet rundt, året rundt

Den nye Akut Medicinske Koordineringscentral har været under opbygning siden august.

Kørselsdisponenterne og de sygeplejersker, som skal bemande centralen, har været på kurser, kørt med i en ambulance og lært både systemerne og hinanden at kende, så de er klar til at trække i arbejdstøjet fra den 1. december.

Det er planen, at AMK-Vagtcentralen i dagtimerne skal være bemandet af tre tekniske kørselsdisponenter med ansvar for hvert

►► deres geografiske område samt en person med sundhedsfaglig baggrund. Hertil kommer to tekniske kørselsdisponenter, som skal koordinere de mindre hastende patienttransporter.

De to disponenter, som har ansvar for patienttransporterne, kan træde til med en hjælpende hånd i tilfælde af en større ulykke.

Om natten, hvor der erfaringsmæssigt er færre opkald, er det planlagt, at der skal være to tekniske kørselsdisponenter og en sundhedsfaglig disponent på vagt.

AMK-Vagtcentralen er indrettet med et ekstra kontrolrum, som kommer i brug i tilfælde af en katastrofe.

Kontrolrummet bliver i så fald base for en gruppe specialuddannede læger fra Århus Universitetshospital.

Da vagtcentralen skal være bemannet døgnet rundt året rundt, så er der også indrettet et hvilerum på centralen.

– Og det er altså ikke lavet, fordi folk skal ligge og sove, mens de er på vagt. Det kommer kun i brug, hvis det ikke er muligt at lave vagtskifte – for eksempel, hvis der er snestorm, så ingen kan komme frem eller tilbage. Så skal de mennesker, der er på centralen have mulighed for at hvile sig i et par timer, forklarer Henrik Liljenberg Christensen.

Borgeren bedre tjent

I den kommende tid bliver pladsen lidt trang på vagtcentralen. Region Midtjylland har valgt, at vagtcentralen skal være ekstra godt bemannet i den første tid.

Et hold erfarne kørselsdisponenter fra Falck sidder derfor med ved telefonerne og kigger vagtcentralens faste personale over skulderen for at sikre, at der ikke sker begynderfejl.

– Jeg tror, at borgeren i Region Midtjylland på længere sigt er bedre tjent med den nye ordning

med sundhedsfagligt personale på vagtcentralen. Vi får mulighed for at lade en sygeplejerske ringe tilbage til borgeren med vejledning om, hvad borgeren selv kan gøre i den situation, der har udløst opkaldet til 112. Samtidig får borgeren en mere korrekt visitering ud fra, hvad der faktisk er nødvendigt. Nogle gange er det nødvendigt at sende en ambulance, mens der andre gange skal en mindre omfattende foranstaltning til, siger Henrik Liljenberg Christensen. ■

Du skal kun ringe 112 ved alvorlige ulykker eller akut opstået sygdom, hvor der er fare for liv eller førlighed.

Du vil typisk blive spurgt om følgende:

Hvad der er sket?

Hvor det er sket?

Hvornår det er sket?

Hvilket nummer du ringer fra?

Hvor hjælpen skal sendes hen?

Hvor mange tilskadekomne er der?

Region Midtjylland overtager driften af vagtcentralen den 1. december 2009. Samtidig bliver vagtcentralen styrket med sundhedsfagligt personale. Det sundhedsfaglige personale kan rådgive politiets alarmcentral og kørselsdisponenterne på den Akut Medicinske Koordinerings Vagtcentral. De kan vurdere opgavens hastegrad og dermed sikre, at det altid er de mest akutte og alvorlige tilfælde, som får den hurtigste og mest kvalificerede hjælp. Det tekniske personale på vagtcentralen varetager den konkrete udsendelse af ambulancer og akutbiler.

Sig det som det er

Ærlig snak er første skridt ud af stress

Tal med dine kollegaer, tal med din chef og find ud af, hvad I kan gøre.
Den seneste forskning viser, at dialog og forventningsafstemning
på arbejdspladsen forebygger og håndterer stress. Kom videre på

arbejdsmiljoviden.dk/trivsel

Hjernen har fået sit eget hus

Foto: Michael Harder, Århus Sygehus.

Kan vi løse sclerosens gåde? Og kan vi blive endnu bedre til at finde og fjerne blodpropper i hjernen? Disse og mange andre spørgsmål arbejder forskere i Dansk Neuro-

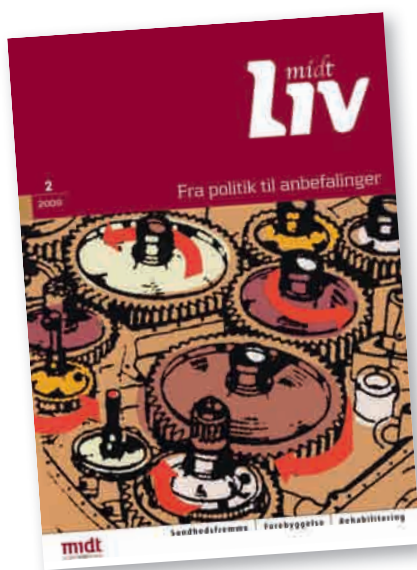
Foto: C.F. Møller

forskningsCenter (DNC) intenst på at besvare. DNC er en del af Århus Universitetshospital, Århus Sygehus og blev indviet 18. september. Centeret er det største miljø for

Foto: Michael Harder, Århus Sygehus.

hjerneforskning i Danmark. Og samtidig er det unikt, fordi det meget direkte bygger bro mellem den basale forskning og patientbehandling. ■

Interesseret i sundhedspolitik?

Så får du nu en unik mulighed for at komme tæt på den politiske debat om sundhedsfremme, forebyggelse og rehabilitering. Dyk med magasinet Mi(d)t Liv ned i de midlertidige politiske udvalgs maskinrum. Læs om udvalgenes arbejde med temaer som relevansen af screeningsprogrammer, bedre indsats for borgere med kroniske lidelser og øget kvalitet i psykiatrien. Og få en samlet status over udvalgenes anbefalinger, som har dannet grundlag for debat og holdningsdannelse i hele regionsrådet. Hent selv Magasinet Mi(dt) Liv eller få det trykte magasin tilsendt. Se hvordan på hjemmesiden www.midtliv.rm.dk. ■

Moselig på hospitalet

Efter 2000 år i en tørvemose og adskillige år på museum kom Auning-kvinden i september til ct-scanning på Regionshospitalet Randers. Jernalderkvinden blev fundet på Djursland i 1886 og er i dag udstillet på Kulturhistorisk Museum i Randers. Retsmediciner Niels Lynnerup fra Københavns Universitet deltog sammen med arkæologer fra museet i scanningen. Det er håbet, at scanningen kan føre til mere viden om Auningkvindens alder, sygdomme og dødsårsag og dermed føre til større indsigt i jernalderens mennesker. ■

Kender du en kandidat til Lighedsprisen?

På Region Midtjyllands konference om sociale forskelle i sundhed blev der indstiftet en ny »Lighedspris«. Den gives til initiativer, der bidrager til større lighed i sundhed. Det kan f.eks. være projekter, indsatser eller lignende på hospitalerne, i kommunernes sundhedsindsats, i almen praksis eller i patientforeninger, - eller initiativer, der netop sikrer overgangen mellem systemerne, hvor de resourcesvage typisk falder igennem. Indsatsen skal helst være permanent eller have mulighed for at blive en del af driften. Lighedsprisen vil fremover blive uddelt en gang årligt - første gang i marts 2010. Kender du til en indsats, der fortjener prisen, så send en mail til Dagens Medicin, som står for uddelingen af prisen. Det skal ske på adressen: dm@dagensmedicin.dk, senest 31. december 2009. ■

Vidste du, at

56 procent af midtjyderne mener, at julen er den største kirkelige højtid i Danmark?

Kilde: TNS Gallup for Berlingske Tidende

Vidste du, at

36 procent af midtjyderne gerne vil have flere kulturprogrammer på DR, mens 47 procent er imod?

TNS Gallup for Berlingske Tidende

Foto: John Kristensen, Informationsafdelingen, Århus Universitetshospital, Skejby

Vægmalerier på børneafdelingen

Naturen er kommet på væggene på børneintensiv A5 på Århus Universitetshospital, Skejby. Kunstneren Kiss Jönsson har dekoreret vægge, stolper og døre som landskaber med træer, fugle og dyr.

Men det er ikke for børnenes skyld, at naturen er kommet ind i afdelingen, men for forældrenes. De fleste af børnene er for tidligt fødte, der ligger i kuvøse i op til flere måneder, og på afdelingen

mener man, at det er vigtigt at skabe så gode, rolige og afstressende omgivelser for forældrene som muligt. ■

HVEM ER HVAD?

KVALITETSKOORDINATOR

BIOANALYTIKER

IT-ANSVARLIG

HANDYMAN

PORTØR

Tekst: Vibeke Uldall Harder

Foto: Michael Harder

HJEMMESIDEANSVARLIG
SERVICEMEDARBEJDER
»SMØRREBRØDS LOMFRU«
KOSTVEJLEDER
JORDEMOR

FIRE
MENNESKER
TI JOB

På Samsø Syge- og Sundhedshus tvang besparelser sidste efterår personalet til at tænke kreativt, for at alle kunne beholde deres job. Det har blandt andet betydet, at en stor del af medarbejderne er gået fra at have én jobtitel til at have to eller tre. På de næste sider kan du se, hvem der laver hvad.

JORDEMOR

KOST-
VEJLEDER

Tine Bülow Ersahin

Tine Bülow Ersahin er 48 år og uddannet jordemor. Men siden januar har hun også fungeret som kostvejleder for samsingerne. Tidligere var der to fuldtidsjordemødre på Samsø, men den ene stilling er sparet væk. Sygehuset har løst det ved, at begge jordemødre nu er jordemødre på halv tid. Tine udfylder resten af sin arbejdstid i en stilling som kostvejleder, mens den anden jordemor er rygestopkonsulent på halv tid.

Den nye titel og de nye arbejdsopgaver har givet Tine nogle nye, spændende udfordringer.

- Jo mere, jeg beskæftiger mig med det, jo mere spændende synes jeg, det er. Nu ser jeg jo i højere grad alle befolkningsgrupper i mit arbejde. Tidligere så jeg kun kvinder i den fødedygtige alder, siger hun.

Tine er glad for de nye opgaver, men hun har ikke glemt, hvad det i sin tid var, hun uddannede sig indenfor.

- Jeg kan da godt mærke, hvor min faglighed ligger. Men jeg synes også, at de nye tiltag er spændende; de giver nogle nye muligheder. Og så beviser de, at ting kan lade sig gøre! ■

KVALITETS-
KOORDINATOR

HJEMMESIDE-
ANSVARLIG

BIO-
ANALYTIKER

Else Lysgaard

Else Lysgaard er uddannet bioanalytiker, og inden besparelserne havde hun arbejdet som netop det på sygehuset på Samsø i 25 år. En af hendes primære arbejdsopgaver var at tage blodprøver på sygehusets patienter. Men i forbindelse med besparelserne blev det besluttet, at sygeplejerskerne selv skulle lære at tage blodprøver, og at Elses stilling skulle nedlægges. Heldigvis var der stadig plads til Else på sygehuset, hvor hun nu primært er kvalitetskoordinator. Det er altså hende, der sørger for kvalitetstjek og vedligeholdelse af sygehusets apparatur. Herudover er hun ansvarlig for sygehusets hjemmeside.

- Hvis jeg ikke havde fået nye arbejdsopgaver, så var jeg blevet fyret. Og her på Samsø er der ikke andre bioanalytikerjob at få, siger Else.

Selvom hun - officielt - ikke længere har noget med blodprøvetagning at gøre, så er Else alligevel tit at finde i sit gamle laboratorium, hvor hun hjælper sygeplejerskerne. På hendes navneskilt står der også stadig bioanalytiker, selv om det står nederst.

- Det er svært at lade være med at blande sig i noget, man har så mange års erfaring med. Det er jo også lidt mærkeligt, at det ikke er en bioanalytiker, der laver en bioanalytikers job, siger hun. ■

HANDYMAN

PORTØR

IT-
ANSVARLIG

Erik Kai Schou

53-årige Erik Kai Schou er uddannet portør. Det var netop det, han arbejdede som, da sparerunden ramte sygehuset. Sygehuset skulle spare cirka halvdelen af budgettet, og det betyder, at der ikke er lige så mange patienter på sygehuset som tidligere. Mange bliver i stedet overflyttet til Århus. Det gav mindre arbejde til de to portører, der tidligere var fuldtidsportører på det lille sygehus. I dag kan Erik derfor også skrive handyman og it-ansvarlig på sit visitkort, ligesom hans kollega har fået nye opgaver.

– Det fungerer godt med de nye jobtitler. Vi er nok de portører i Danmark, der har det mest alsidige arbejde, og det er jo rart, siger Erik med et smil.

Men Erik er ikke udelukkende begejstret for de tvungne tiltag. Efter lang betænkningstid indrømmer han, at:

– Hvis jeg kunne vælge, ville jeg nok hellere være portør på fuld tid. Jeg kan godt lide patientkontakten, og den har man meget i portørjobbet.

Det er ikke første gang Erik oplever, at sygehuset bliver tvunget til at spare. Han synes, at skruen nu er strammet så meget, som den overhovedet kan.

– Jeg frygter, at næste skridt bliver, at sygehuset er nødt til at lukke. Der kan simpelthen ikke spares mere nu! ■

Gitte Schou

Inden besparelserne gjorde Gitte Schou – som er gift med Erik Kai Schou – rent på sygehuset på Samsø. Hun gjorde også mad klar til patienterne, men det fyldte ikke så meget i hendes hverdag. I dag går en større del af Gittes arbejdsdag med madlavning og anretning. For eksempel laver hun selv det smørrebrød, som tidligere kom fra et andet køkken. Derfor er Gitte glad for, at hun tidligere havde arbejdet på Samsø færgen, hvor hun blandt andet smurte smørrebrød.

– De nye arbejdsopgaver gør arbejdsdagen lidt mere forvirrende. Men det er også en udfordring. En spændende én, fortæller Gitte, hvis gamle stilling ikke er blevet nedlagt – hun har blot fået flere arbejdsopgaver oveni hatten.

Nogle dage er Gitte den eneste servicemedarbejder, der er på arbejde. På de dage har hun travlt, når der både skal laves morgenkaffe, gøres rent og laves frokost.

– Men det gode herovre er, at hvis jeg har rigtig travlt, så kan jeg altid spørge én af de andre om hjælp – på tværs af titler og faggrupper, siger hun ■

SERVICE-
MEDARBEJDER»SMØRREBRØDS-
JOMFRU«

Klare regler for behandling i EU på vej

Patienters ret til behandling i et andet EU-land er i dag styret af tilfældige domstolsafgørelser. Præcis hvilke retskrav patienterne skal have fremover, kæmpes der i øjeblikket om i EU-systemet. 1. december er spørgsmålet atter på ministerrådets dagsorden.

Tekst: Mette Breinholdt
Foto: Tonny Foghmar

Hvis du skal have en ny krone på en af dine tænder, hvorfor så ikke kombinere det med ferien til Polen? Så kan du i samme omgang få efterset bilen hos en polsk mekaniker.

For mange danskere er den trafik allerede virkelighed. Sundhedsydelser som tandbehandling, nye briller og speciallægebehandlinger bliver i EU betragtet som en vare på linje med vaskemaskiner og biltjek hos mekanikeren. Dermed er de dækket af EU-reglernes bestemmelse om varernes og tjenesteydelseernes frie bevægelighed på tværs af landegrænserne. Planlagte indlæggelser på hospital er også dækket af reglerne om fri bevægelighed, men her bliver regelsættet noget mere mudret.

” Vi risikerer at få et uigennemskueligt sundhedsmarked, hvor patienterne efterlades i en svær situation i tilfælde af fejlbehandlinger.

I det hele taget er reglerne noget uklare. Ikke mindst fordi de bygger på en række afgørelser fra EF-domstolen i Luxembourg. Afgørelser, der oven i købet er truffet ud fra regler, der egentlig er bestemt til at regulere handel med varer og tjenesteydelser. Desuden er afgørelserne styret af, hvad borgerne i EU tilfældigvis har fundet på at klage over.

Der findes altså ikke noget samlet regelsæt for, hvornår og hvordan EU's borgere kan tage penge med sig fra deres hjemland til behandling i andre lande.

For at råde bod på den uklare retsstilling er et direktivforslag nu på vej gennem EU-systemet.

Vare eller velfærd

Og det er helt klart fornuftigt, at tage fat på den problemstilling,

mener Danske Regioners chefrådgiver i Bruxelles, Asger Andreasen.

Men han er langt fra enig i den linje, Kommissionen har lagt. For direktivforslaget gør i alt for høj grad sundhed til en vare i stedet

” Hvis patienterne selv skal lægge ud for behandlingen, vil det ikke stille alle lige. Kun velbemidlede borgere vil i så fald kunne udnytte deres EU-retting.

for en velfærdsydelse, der blandt andet kræver sociale hensyn og stiller meget høje krav til kvalitet og sikkerhed for borgerne.

Direktivforslaget giver meget vide rammer for, at patienterne kan tage til et andet EU-land og få behandling. Blot skal det være en behandling, som er omfattet af den nationale sundhedsordning.

– Vi risikerer at få et uigennemskueligt sundhedsmarked, hvor patienterne efterlades i en svær situation i tilfælde af fejlbehandlinger. Desuden indebærer direktivet, at patienterne selv skal have pengene op af lommen, hvorefter de ikke har sikkerhed for, at få hele beløbet refunderet, siger Asger Andreasen.

Derfor kræver blandt andre Danske Regioner, at patienten skal have en forhåndsgodkendelse med fra sit hjemland. På den måde vil patienten få sikkerhed for, om hjemlandet betaler for behandlingen i udlandet.

Favoriserer de velhavende

– Hvis patienterne selv skal lægge ud for behandlingen, vil det ikke stille alle lige. Kun velbemidlede borgere vil i så fald kunne udnytte deres EU-retting. Desuden er der en risiko for overbehandling, fordi nogle behandlingssteder ser en god forretning i at tilbyde en

masse undersøgelser og behandlinger, som ikke er nødvendige, siger Asger Andreasen.

Desuden lægger Danske Regioner stor vægt på, at patienterne kun skal kunne få behandling i et andet

EU-land, hvis hjemlandet ikke kan tilbyde behandling inden for en lægefagligt tilfredsstillende tid.

Det skyldes især muligheden for at kunne styre det hjemlige sundhedssystem. Hvis patienterne uhindret kan rejse og tage de penge med sig, der ellers skulle være med til at opretholde et velfungerende dansk sundhedssystem, mister Danmark og regionerne styringen i forhold til sundhedsudgifterne, der risikerer at løbe løbsk, forklarer Asger Andreasen.

Den 30. november og 1. december samles EU's sundhedsministre til møde, hvor de blandt andet skal diskutere sundhedsdirektivet. Herefter kan det enten gå stærkt med en endelig vedtagelse. Måske allerede i løbet af 2010. Men der kan også gå indtil flere år endnu, før EU-systemet får snakket sig til rette. ■

SE FORSLAGET:

Forslaget om patientrettigheder kan hentes på www.eu-oplysningen.dk

Den officielle titel er »Forslag til Europaparlamentets og Rådets direktiv om patientrettigheder i forbindelse med grænseoverskridende sundhedsydelser«.

Merete kom under kniven i Berlin

Merete Vestergaard kan igen løbe på rulleskøjter efter behandling i Berlin.

Merete Vestergaard fra Randers har benyttet muligheden for behandling i et andet EU-land.

Tekst: Mette Breinholdt
Foto: Tonny Foghmar

Det er februar 2008. Merete Vestergaard fra Randers skal på ferie med sin mand i deres lejlighed i Berlin. Men venstre knæ smerter. På turen til Berlin kan hun hverken holde ud at gå, stå, sidde eller ligge.

Det har været galt med knæet et stykke tid nu. Til og fra. Nogle gange rigtig slemt. Andre dage er det til at holde ud.

Og Merete kender turen. For et par år siden var det galt med højre knæ, og det varede alt for længe, før knæet endelig blev MR-skannet og lægerne kunne se, hvad der var galt, syntes Merete. Hun frygter nu, at hun skal igennem samme proces med det venstre knæ.

Frygter at miste arbejdet

Så der - i lejligheden i Berlin - med udsigt til en ferie plaget af smerter, slipper tålmodigheden op. Nogle tyske venner kender en god klinik, og dagen efter får Merete en tid til en MR-skanning.

I 43 år har hun arbejdet som sygehjælper og SOSU-assistent på Regionshospitalet Randers, men hun føler sig absolut ikke parat til at stoppe.

Der er bare en helt anden kultur dernede. Eksempelvis det med tiden. Hvis du ikke møder præcis, bliver du afvist og får en ny tid.

– Jeg var bange for, at jeg ikke ville kunne klare mit arbejde med mit dårlige knæ, og så undersøger man jo de muligheder, der er, fortæller Merete Vestergaard.

Mødet med den tyske klinik er også mødet med en anderledes måde at gøre tingene på.

– Der er bare en helt anden kultur dernede. Eksempelvis det med tiden. Hvis du ikke møder præcis, bliver du afvist og får en ny tid. På den måde kører 140 – 150 patienter igennem skanneren om dagen.

For 600 euro får hun en MR-skanning af sit knæ, og resultatet

er kontant: Brusken i knæskallen er flosset og næsten væk flere steder, så knæskallen trykker ned på lårbensknoglen.

– Billedet viste, jeg havde haft ret. Jeg var ikke en piv-skid. Knæet var helt slidt ned. Det gav en ro at vide, hvad der var galt, forklarer hun.

Efter skanningen fik Merete billederne med i hånden og gik over på den anden side af gaden, hvor den ortopædkirurgiske klinik lå. Her fik hun fastsat en dato for operation.

Forstår sproget

Hjemme i Danmark, viste hun billederne fra klinikken til sin praktiserende læge, der straks skrev en henvisning til operation. Også Sygeforsikringen Danmark var parat til at betale sin del af regningen.

17. marts 2008 var Merete og hendes mand i Berlin igen. Denne gang for en planlagt operation på den tyske klinik. Operationen gik godt. Samme dag kunne hun tage hjem til lejligheden i Berlin, tre dage efter til kontrol og igen kontrol syv dage efter. Dernæst seks ugers hvile og genoptræning i Danmark og endelig: Tilbage på arbejdet.

– Det var på ingen måde afskrækkende at skulle opereres i udlandet. Vi er jo kommet i Berlin gennem mange år, jeg forstår godt tysk, og min mand taler det perfekt, fortæller Merete.

– Men hvis nu jeg havde været alene, og ikke havde kunnet tale tysk, ville jeg nok have været mere forsigtig. Jeg ville være lidt bekymret, hvis jeg ikke havde kunnet sproget. For når det handler om sygdom, skal man være helt præcis på, hvad man selv vil, og at man har forstået, hvad der bliver sagt, mener hun.

Regionen betaler sin del

Merete Vestergaard betalte selv regningerne for både skanning og

operation, dog med et tilskud til operationen fra Sygeforsikringen Danmark.

Men med operationen vel overstået, hørte hun og hendes mand i en TV-udsendelse, at det offentlige skal betale for behandlinger i andre EU-lande. Det fik dem til at sende papirerne ind til Region Midtjylland. Og her er Merete Vestergaard ovenud tilfreds med behandlingen.

– Den har været helt superb. Meget hjælpsom og imødekommende, siger hun.

Hvis nu jeg havde været alene, og ikke havde kunnet tale tysk, ville jeg nok have været mere forsigtig.

Efter lidt sagsbehandling og papirer frem og tilbage, fik Merete Vestergaard refusion for det beløb, en tilsvarende operation ville have kostet i Danmark. I Meretes tilfælde fik hun knap 12.000 kroner retur fra regionen, hvilket svarede til ca. to tredjedele af udgifterne til den tyske operation. Dertil kom udgiften til skanningen, som hun ikke kunne få refusion for, da den var foregået uden en henvisning fra en dansk læge.

Operationen gav Merete Vestergaard halvandet år mere på arbejdsmarkedet. Pludselig, engang i løbet af sommeren, kom tanken: Hvorfor ikke gå på efterløn. Og 1. oktober 2009 blev tanken en realitet.

– Knæet har været en medvirkende årsag til beslutningen. Selvom operationen har været god, så driller det ind i mellem stadig. Men det er også fordi jeg nu er 63 år. Og på en eller anden måde, var jeg pludselig træt af, at al ting hele tiden skal laves om. Jeg har ellers altid været med på alt det nye. Men pludselig var jeg altså »mæt af arbejdsdage«, siger hun. ■

Tjek reglerne før du rejser

Mange snubler i reglerne og bliver skuffede over tilskud til behandling i udlandet.

Tekst: Mette Breinholdt

Mens nogle bliver glade og overraskede, bliver andre vrede med skuffede forventninger. Det afhænger blandt andet af, hvor meget Region Midtjylland refunderer, efter de har været til behandling i et andet EU-land. Langt fra alle får de penge retur, de havde regnet med.

– Folk har ikke altid styr på reglerne, inden de tager af sted, og så kan de blive skuffede. Det er jo ikke sådan, at tandlægebesøg pludselig bliver gratis, bare fordi man tager til Polen og får det ordnet, siger fuldmægtig i Region Midtjylland Charlotte Støvring. Siden 1. januar i år har hun haft til opgave, at refundere folks regninger, når de har været i et andet EU-land for at få behandling. Før da lå opgaven hos kommunen.

Langt de fleste regninger stammer fra tandlægebesøg, og Charlotte Støvring oplever, at rigtig mange får lavet mere ved tandlægen i eksempelvis Polen, end hvis de havde været til tandlæge i Danmark. Og det er ikke alle tandlægens aktiviteter, der er tilskud til.

– Vi sidder tit med regninger på flere tusinde kroner, hvor refusionen ifølge loven er på omkring 100 kr. Blandt andet gives der ikke tilskud til implantater eller røntgenbilleder. Men det er de samme regler, der gælder, hvis du bliver behandlet i Danmark, siger hun.

Penge og ventetider

Når det gælder tandlægebehandling, tager mange til udlandet, fordi det er muligt at spare penge. Men der er også andre grunde til at søge behandling i udlandet. Måske fordi man i forvejen opholder sig meget i et andet land. Eller fordi ventetiden er kortere.

– Eksempelvis har vi haft en mand, der havde fået henvisning til nogle samtaler hos en psykiater. Men herhjemme var der lang ventetid. Så fandt han en psykiater i Sverige, hvor der ikke var nogen ventetid, fortæller hun.

I det år Region Midtjylland har behandlet folks regninger fra behandling i udlandet, er der kommet cirka 1.000 tandlægeregninger – i gennemsnit 30 om ugen – og i alt 15 regninger fra speciallæger. ■

SÅDAN FÅR DU PENGE TILBAGE:

Du kan få refunderet de behandlinger, som også er dækket af det offentlige sundhedssystem i Danmark. Eksempelvis giver sygesikringen ikke tilskud til røntgenbilleder hos tandlægen

Du kan få refunderet det beløb, samme behandling ville have kostet herhjemme. Hvis den udenlandske behandling er dyrere, må du selv betale forskellen

Du skal have den originale regning + kvittering for, at den er betalt

Regningen skal være på eller oversat til enten svensk, norsk, dansk, tysk eller engelsk

Hvis du kommer til skade i forbindelse med behandling eller undersøgelse i et andet EU-land, er du dækket af den danske patientforsikringsordning, hvis du er henvist fra det danske sundhedsvæsen med godkendelse fra din region. Hvis du er taget af sted på eget initiativ, må du klare dig med den dækning, som gælder i det pågældende land. Du bør derfor undersøge, om lægen eller hospitalet er forsikret.

DET SKAL DU VÆRE OPMÆRKSOM PÅ:

Hvis en behandling herhjemme kræver henvisning fra din egen læge, skal du også have en henvisning fra din læge, hvis du tager til udlandet

Hvis du skal behandles på et hospital gælder andre regler.

Eksempelvis kan du kun få behandling efter EU-reglerne, hvis:

- din region efter en lægelig vurdering ikke kan tilbyde dig behandling rettidigt
- din region ikke kan tilbyde dig behandling inden for normale ventetider på et offentligt hospital
- du har fået en forhåndsgodkendelse fra din bopælsregion. Sagsbehandlingen kan tage op til to uger, hvis alle relevante oplysninger er med

Find flere oplysninger på:
www.rm.dk/sundhed/vejledning+til+patienter.
Se under »Tilskud til behandling i udlandet».
Se også
www.patientkontor.rm.dk.
Se under: »Frit sygehusvalg og ventetider».

Frit valg eller tryghed

Tekst: Mette Breinholdt

Knæoperationer, kræftbehandling og fjernelse af årekner skal ikke bare være et frit marked, hvor patienterne kan blive udstyret med en pose penge, og så ellers shoppe lystigt rundt mellem EU's klinikker og hospitaler. Det mener formand for regionsrådet i Region Midtjylland, Bent Hansen (S). Sundhed skal ikke styres af en markedslogik. Blandt andet derfor er det også vigtigt, at patienterne får en forhåndsgodkendelse med sig hjemmefra, før de drager ud i »sundheds-europa«.

For formanden for Venstres gruppe i regionsrådet, Anne V. Kristensen, er det vigtigste til gengæld, at de nye EU-regler om behandling på tværs af grænserne giver patienterne flere valgmuligheder. Dybest set skal de fungere som en forlængelse af det udvidede frie valg til privathospitaler, som danske patienter allerede har i dag, hvis ventetiden til behandling overskrider en måned.

De er dog begge enige om, at patienterne ikke selv skal lægge ud for behandlingen for bagefter at søge om at få deres udlæg tilbage. Det vil gøre alt for meget forskel på borgernes muligheder alt efter størrelsen på deres bankbog eller kassekredit.

Grundlæggende ser Anne V. Kristensen en større åbenhed over EU's sundhedsgrenser som en fordel.

– Vi er et lille land. Vi er nødt til at åbne op. Det kan jo også give os flere patienter, siger hun og tilføjer:

– Om ti år vil der ikke være nogen generationer i Danmark, som ikke er vant til at rejse ud, og dermed vil det også være naturligt, at man kan søge behandling andre steder end i Danmark, siger hun.

Bent Hansen lægger vægt på, at patienterne skal sikres bedst muligt.

– Problemet er jo, at EU-Parlamentet, som det ser ud i øjeblikket, synes at sundhedsområdet skal være et rent marked. Men sundhed skal ikke styres af en markedstankegang. Der er brug for en bedre beskyttelse af borgerne, end man har inden for andre forbrugsområder, siger han.

Derfor mener han, at en åbning af sundhedsgrænserne skal følges af klare, enslydende kvalitetskrav til de behandlingssteder, borgerne kan vælge imellem.

– Jeg ved godt, det er at gå et skridt længere. Men man skal gøre det, for at give patienterne en chance, siger han. ■

Jul på Gammel Estrup

Kom og vær med, når julen fejres på Gammel Estrup fra 21. november til 23. december. Udstillingen "Jul for herskab og tjenestefolk" fortæller om julen på en herregård for godt 90 år siden.

I fem weekender kan du opleve Gammel Estrup anno 1918, hvor julen forberedes i køkkenregionerne og i de højloftede sale. Vi bager og laver lækker julemad i herregårdskøkkenet, der synges, pyntes juletræer, dækkes juleborde og meget mere.

Entré 85 kr. for voksne, gratis for børn u/18 år.

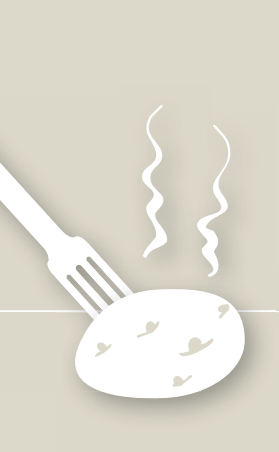
GAMMEL ESTRUP
HERREGÅRDSMUSEET
THE MANOR MUSEUM

Randersvej 2 - 8963 Auning - T 86 48 30 01 - www.gammelestrup.dk

Mediesponsor

MORGENAVISEN
Jyllands-Posten

Den varme kartoffel

Region Midtjyllands folkevalgte
forholder sig til et aktuelt emne

*Den første valgperiode i regionsrådet i
Region Midtjylland slutter ved årsskiftet.*

Tegning: Erik Bach Andersen

Hvad har været dit største politiske dilemma – den varmeste kartoffel – i den periode, der er gået?

**Ernst Greve (S),
Viborg:**

Det, jeg har haft det sværest med, er psykiatriplanen og den del af planen, der handler om at afvikle døgnhusene. Jeg synes, vi havde et godt udviklingsprojekt i det gamle Viborg Amt med døgnhusene i Viborg, Kjellerup og Skive, som både brugerne, de pårørende og personalet var begejstrede for. Derfor er jeg ked af, at de skal lukkes. Her bagefter kan jeg ærgre mig over, at jeg ikke meldte mig til det midlertidige udvalg for psykiatri, som i psykiatriplanen anbefalede regionsrådet at lukke døgnhusene. Måske kunne jeg have gjort en forskel. Jeg synes, at der er mange gode ting i psykiatriplanen, men på grund af afviklingen af døgnhusene endte jeg med hverken at stemme for eller imod planen, da den blev behandlet i regionsrådet. ■

**Jette Skive, (DF),
Århus N:**

Det vigtigste dilemma har været akut- og hospitalsplanen, herunder placeringen af et nyt sygehus i vest. Gødstrup er ikke og har aldrig været mit ønske for en placering, da den ikke er optimal for en stor del af befolkningen i det nord-vestjyske. Derfor arbejder jeg fortsat for en bevarelse af akut funktion i Holstebro, og jeg vil kæmpe til det sidste. Godt nok har vi lavet skadestiklinik i Lemvig og udvidet ambulance beredskabet med en lægebil i døgndrift i Holstebro, men ingen af de to løsninger kan lave et akut kejsersnit eller operere en sprængt blindtarm. Grundlaget for et nyt storsygehus i Gødstrup smuldrer, når vi bibeholder akutfunktion i Holstebro, patientgrundlaget er der simpelthen ikke, men Regionshospitalet Herning fejler mig bekendt heller ikke spor. ■

**Henrik Qvist, (Enh.),
Gl. Rye:**

Når jeg ser tilbage på de fire år i regionsrådet får jeg øje på to meget store varme kartofler, nemlig oprettelsen af de Fælles Akut Modtage Enheder (FAME) på regionshospitalet, der samtidig betød en indskrænkning af antallet af modtageenheder og placeringen af det nye hospital i Vestjylland. Fagligt mener jeg, at FAME er et stort skridt fremad, men samtidig kræver det en centralisering, som jeg aldeles ikke bryder mig om. Jeg blev sat i et dilemma, fordi jeg brænder for nærheden, men samtidig kan se, at nærhed står i vejen for behandlingskvaliteten. Med hensyn til placeringen af det nye hospital i Vestjylland, så ønskede jeg en placering i Holstebro, men da flertallet pegede på Gødstrup, så respekterede jeg dette og bøjede mig. ■

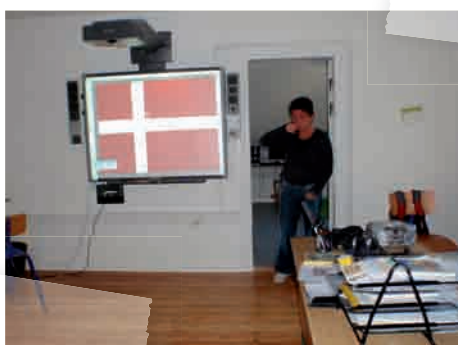
**Olav Nørgaard, (V),
Højslev:**

Den varmeste kartoffel har regionsrådet ikke haft held til at sætte på i dagsordenen. Den handler om prioritering af dyr medicin og dyre patienter. Vi har patienter, der alene koster otte millioner kroner om året, mens man kan behandle ti andre patienter for 300.000 kroner. Det er en diskussion om prioritering, som vi er nødt til at tage. Jeg tør for eksempel godt sige nej til en dyr kræftpatient, hvis pengene kan bruges til at redde ti billigere patienter. Men det er en tabersag, og derfor er den blevet fejlet ind under gulvtæppet. Men jeg er sikker på, at det nye regionsråd bliver nødt til at tage debatten og løfte den op på landsplan. Hovedproblemet er pressen, der gladeligt udstiller den dyre stakkel på forsiden af avisen. ■

Børnene på Himmelbjerggården har indfanget deres liv på døgninstitutionen på hundredvis af billeder. På de næste sider fortæller Jacob, Majid, Charlie og Kasper om deres hverdag og drømme ud fra tre plets kud.

Her er mit liv

Charlie, 13 år

Billedet på crosseren er taget, mens jeg holder stille. Jeg har prøvet at falde af, men det gjorde ikke ondt. Jeg har jo skulderbeskyttere, knæbeskyttere og hoftebeskyttere på. Vidste du, at verdensmesteren i cross – altså for kvinderne – mangler tre fingre? Hun fik dem ind

i motoren, men hun kører stadig. Engang imellem leger vi Jackass. Vi kører ud over en kant på løbehjul, springer ud fra altanen og hopper ud fra 5-meter-vippen i svømmehallen i bar røv og lander på røven. Og så råber vi Jackass. Det er Benjamin og mig, som står ved multiba-

nen. Benjamin er min ven. Det er vigtigt at have en ven, som man kan fortælle alt til. Og som man kan gøre ting sammen med. Jeg er flyttet 14 gange i mit liv, og så er det svært at have venner. Men Benjamin har jeg været venner med i to-tre år nu. ■

Jacob, 13 år

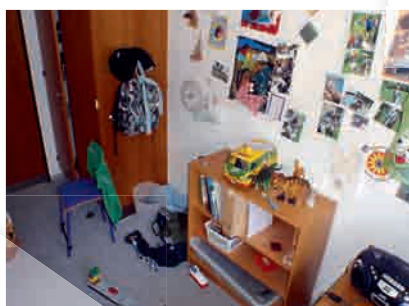
Jeg er fan af Randers FC. Det kan man se på mit sengetøj og på min drikkedunk. Jeg spiller fodbold hver onsdag her på Himmelbjerggården. Jeg vil gerne være professionel fodboldspiller. Først fodboldspiller, så politimand, så fyrværkeriekspert og til sidst kok. Jeg går også til billedkunst. Jeg har lavet en

borg, en vagt til borgen og en skattekiste med små guldsmykker i. Læreren er sød. Hun kan rigtig godt lide børn. Hun roser meget og siger, at det er flot. Det er jeg ikke så vant til. Om aftenen smører vi madpakker, når vi har været i bad. Det er en regel, at vi skal gå i bad, men det er en god regel, for ellers kommer man jo

til at lugte. Bagefter skal man sætte sig i sofaen, og så skal der ro på. Det er en god taktik. Charlie og jeg konkurrerer om, hvem der har flest muskler. Charlie har nok flest mavemuskler, men i overarmene tror jeg altså, at det er mig, der har flest. ■

Majid, 8 år

Jeg kan bedst lide at sove længe, men i hverdagene bliver jeg vækket klokken 7. I weekenderne, hvor man godt må sove længe, kan jeg ikke sove til længere end 7. Er det ikke mærkeligt? Jeg har fået idéen til at tage et billede af min egen skygge fra en Far til fire-film. Et sted i filmen synger de en sang, hvor man ser skyggerne af to piger, der danser på en skrænt. Det så sejt ud, så det ville jeg også prøve. Jeg er ved at lære at skrive bogstaver i skolen. Man har sin egen computer, så man kan spille spil. Jeg kan bedre lide dansk end matematik. Jeg har mange forskellige skoletasker, for de kommer til at stinke som en losseplads i Bermudatrekanten! Jeg glemmer nemlig nogle gange min madpakke i dem. ■

Kasper, 13 år

Jeg har rykket rundt på møblerne på mit værelse, siden billedet er taget. Nu er der mere plads på gulvet, hvis man for eksempel vil lave noget i Lego. Jeg er glad for mit værelse, men det kunne godt være større. Jeg har fået sengetøjet af min onkel. Det er

fra Liverpool, og det er den klub, Daniel Agger spiller i. Man sover godt i det. Stoffet har sådan en blød fornemmelse. Jeg går til cross onsdag og mandag. Vi må køre så stærkt, at vi vælter. Jeg kan godt lide sådan noget med teknik. Jeg vil gerne være landmand

og entreprenør ved siden af. Landmand fordi, det er vigtigt at danskerne kan få mad og mælk. Entreprenør, fordi det er sådan en, der kører med store maskiner. ■

Fotoprojektet på Himmelbjerggården er en alternativ brugerundersøgelse, forklarer forstander Henrik Hougaard Bøtkjær.

Forskning i børnehøjde

Henrik,
forstander

Hvad får man, hvis man kombinerer ti digitalkameraer med en flok livlige børn?

En alternativ brugerundersøgelse, lyder svaret fra forstander Henrik Hougaard Bøtkjær på døgninstitutionen Himmelbjerggården.

Det er ham, der har fået idéen til fotoprojektet »Set med mine øjne«, som netop nu er i gang på døgninstitutionen.

Projektet er sat i værk ud fra et ønske om at blive endnu klogere på, hvordan børnene på Himmelbjerggården har det.

– Jeg har tænkt over det hver gang, vi har skullet lave en brugerundersøgelse. Hvordan kan vi gøre det mere spændende for børnene, så de har lyst til at være med, forklarer Henrik Hougaard Bøtkjær.

Opskriften er enkel. Børnene er blevet udstyret med et kamera og besked om, at indfange deres hverdag på billederne.

Billederne skal senere danne grundlag for en snak om, hvordan det er at bo på Himmelbjerggården.

– Jeg vil gerne vide, hvad Majid fra Buen (afdeling på Himmelbjerggården red.) tænker om at bo her. Ved han overhovedet, hvorfor han er her? Det kan være svært at svare på, særligt for den gruppe af børn og unge, vi arbejder med. Idéen er derfor, at starte op med noget helt ufarligt, nemlig et kamera. Noget, man kan se sin verden igen. Det kan være nemmere at snakke om følelser, hvis man har et billede at tale ud fra. Det vanskelige bliver fjernet, når der ligger noget konkret – et billede – på bordet foran en, forklarer Henrik Hougaard Bøtkjær.

Råmaterialet til brugerundersøgelsen er samlet ind. Børnene skal nu udvælge de 10-15 billeder, som de senere skal interviewes ud fra.

Til sidst bliver interviews og billeder samlet i en pjece, som efter

planen skal være færdig i marts 2010.

– Vi har flere målsætninger i projektet, men hvis børnene kan genkende sig selv i det skrift, der kommer ud, så er projektet lykkedes. Så er det lykkedes, at få deres mening igennem på en nogenlunde ucensureret måde. Man kan kalde det forskning i børnehøjde, siger Henrik Hougaard Bøtkjær.

Socialpædagogernes Landsforbund (SL) og Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbunds (BUBL) udviklings- og forskningsfond støtter projektet med 128.000 kroner. ■

Tekst: Anne Domino

Foto: Charlie

Himmelbjerggården er en døgninstitution under Region Midtjylland med intern skole for normalt begavede børn i alderen 6-17 år. Børnene og de unge kan have tilknytningsforstyrrelser, som omfatter svære sociale, emotionelle og adfærdsmæssige vanskeligheder. De kan desuden have opmærksomhedsforstyrrelser, Tourettes Syndrom eller ADHD.

Tag hjertet med på arbejde

På de næste sider bliver du klogere på, hvad du kan gøre for at højne arbejdsglæden på din arbejdsplads. Vi viser eksempler på, hvad man gør på nogle af Region Midtjyllands arbejdspladser og lader en lykkekonsulent komme med fem konkrete råd til, hvordan du får et bedre arbejdsliv.

Træf et valg og begynd i dag

Arbejdsglæde er ikke raketvidenskab, men noget alle kan få, mener lykkekonsulent Alexander Kjerulf fra Projekt Arbejdsglæde.

Det er det lavpraktiske og banale, der virker, hvis man skal tro lykkekonsulent Alexander Kjerulf fra Projekt Arbejdsglæde.

Kjerulf lever af at få arbejdsglæden til at blomstre på både private og offentlige arbejdspladser og har skrevet bogen »Happy Hour fra 8-16«.

Han tror ikke på, at arbejdsglæde kommer af politikker, strategier, planer eller hierarkier. Arbejdsglæde kommer derimod af de ting, som du og jeg gør her og nu. Og arbejdsglæden vil boble frem – både i dig selv og dine kolleger – hvis du følger fem simple råd om ros, venlighed og fokus på gode oplevelser.

– Men allerførst skal du selvfølgelig vælge, om du VIL være glad

for at gå på arbejde. Det valg er der mange mennesker, der ikke har truffet. Jeg mener, at vi bruger så meget tid på vores arbejde – faktisk mere tid, end vi bruger sammen med vores familie og venner – at det er alt for lang tid at bruge på noget, som ikke gør en glad. Men det er et personligt valg at sige, jeg VIL være glad for mit arbejde. Og så er det et personligt ansvar at sikre, at det sker, siger Alexander Kjerulf.

Trods krisen

Alexander Kjerulf erkender, at der kan blive slået skår i arbejdsglæden i en tid, hvor der skal spares og rationaliseres både på private og offentlige arbejdspladser.

– Det er nemt at give op og tænke, nå, så skal det bare være surt nu. Men det er lige præcis det, man ikke må gøre. I stedet skal man sige til sig selv: Det kan da godt være, at der skal skæres ned, men det har ikke og må ikke have noget med min arbejdsglæde at gøre. Det er igen et personligt valg, siger Alexander Kjerulf, der

mener, at arbejdsglæde udelukkende handler om to ting, nemlig resultater og relationer.

– Arbejdsglæde er betinget af, at man kan gøre et godt stykke arbejde, som man kan være stolt af, mens man har det godt med de mennesker, man arbejder sammen med. Sådan var det ikke for 50 år siden. Dengang gik man på arbejde for at tjene penge, så man kunne forsørge sin familie. Men i dag er der ingen, der kommer ud fra universitetet og siger: »nu skal jeg tjene nogle penge for at overleve«. I dag vil vi have et arbejde, som gør os stolte og ting som humor og kollegialt samvær kommer i de fleste ►►

VIDSTE DU,
at arbejdsglæde er en af de tre vigtigste kilder til livsglæde?

Kilde: Projekt Arbejdsglæde

- ► undersøgelser af arbejdsglæde længe før lønnen.

Sæt i gang

I bøger og foredrag betoner Alexander Kjerulf arbejdsglædens betydning for en virksomheds produktivitet og bundlinje. Han er overbevist om, at glade mennesker arbejder mere effektivt og leverer bedre resultater.

– Jeg ved, at jeg er dygtigere og når mere, når jeg er glad for mit arbejde.

Omvendt er det Alexander Kjerulfs påstand, at manglende arbejdsglæde både går ud over privatlivet og fører til sygdom.

– Jeg har selv manglet arbejdsglæde, og jeg blev træt og manglede energi. En stor amerikansk undersøgelse blandt 25.000 sygeplejersker viser, at de, der ikke var glade for deres arbejde oftere

blev ramt af skulder-, ryg-, og nakkesmerter, visse kræftformer og stress.

Derfor er der – ifølge Kjerulf – ingen tid at spille. Det er bare med at komme i gang, og heldigvis er det noget, alle kan finde ud af.

Et hjerteligt råd:

Husk at fejre folk, der har gjort noget godt. Belønninger i form af tusindkronesedler, gavekort eller vin virker ikke. Det er glemt efter en uge. Hvis man virkelig

vil belønne folk, så skal man fejre dem ordentligt. Skabe en ceremoni. Det husker man mange år frem. ■

VIDSTE DU,

at arbejdsglæde ikke kommer af en virksomheds politikker, strategier, planer eller hierarkier. Arbejdsglæde kommer af de ting som du og jeg gør her og nu.

Kilde: Projekt Arbejdsglæde

VIDSTE DU,

at de tre største kilder til manglende arbejdsglæde er travlhed, forandringer i organisationen og den nærmeste leder.

Kilde: Projekt Arbejdsglæde

VIDSTE DU,

at arbejdsglæde er den bedste kur mod stress – og at stress ikke nødvendigvis kommer af at arbejde for meget, men af at have det skidt mens du arbejder?

Kilde: Projekt Arbejdsglæde

5 ting, du selv kan gøre

Alexander Kjerulf har udarbejdet fem konkrete råd til, hvordan du ved at tage hjertet med på arbejde kan få arbejdsglæden til at blomstre til gavn for både dig selv og dine kolleger.

1: Sig godmorgen

Hils på dine kolleger på en ordentlig og glad måde, når du møder på arbejde. Se din kollega i øjnene og giv hånd. Hos os krammer vi hinanden, når vi møder, men den går nok ikke alle steder. Men man kan godt give hånd. Folk er skeptiske i starten, men det virker. Det skaber en god stemning.

2: Uventet venlighed

Gør en sød eller sjov eller overraskende ting for en kollega. Hent kaffe, læg en chokolade på hans bord eller en lille seddel. Folk bliver overraskende glade for det. Det giver en følelse af, at nogen tænker på mig, og at nogen vil gøre mig glad.

3: Ros hinanden

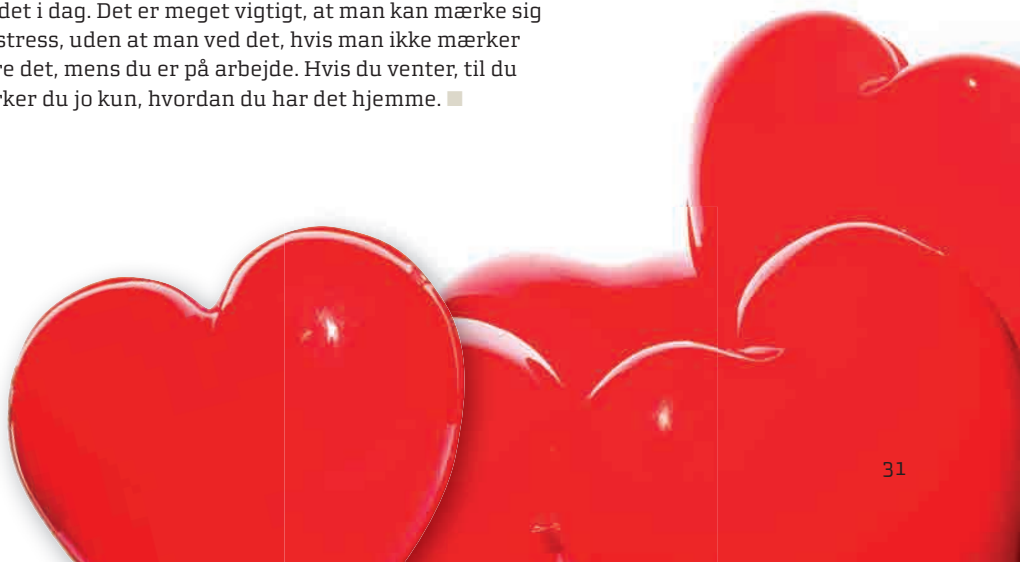
Vi danskere er ikke særligt gode til at rose, og mange medarbejdere går og venter på, at chefen kommer og roser dem. Men vi kan lige så godt rose hinanden – kollega til kollega. Og man kan altid finde et eller andet at rose.

4: Tre gode

Hver dag, inden du tager hjem fra arbejde, noterer du tre oplevelser, som har gjort dig glad i løbet af dagen. Det er bevist, at hvis man gør det hver dag i 14 dage, så er man glad tre måneder bagefter. Det er helt fantastisk. Det kan være alt fra et stykke arbejde, som du er tilfreds med, at en kollega hentede kaffe til dig eller, at kantinen serverede din livret.

5: Mig-tid

Tag et øjeblik for dig selv. To minutter, hvor du mærker dig selv og finder ud af, hvordan du har det i dag. Det er meget vigtigt, at man kan mærke sig selv. Man kan udvikle stress, uden at man ved det, hvis man ikke mærker sig selv. Og du skal gøre det, mens du er på arbejde. Hvis du venter, til du kommer hjem, så mærker du jo kun, hvordan du har det hjemme. ■

Amagerhylde og udsalgsannoncer styrker humøret

Der skal være plads til sjov – selv på en alvorlig afdeling. På intensiv afdeling 600 i Århus er det småting, der gør hele forskellen.

Tekst og foto:
Mette Søndergaard

En lyserød kanin, en guldelefant, en glasfrø og en miniaturemodel af Eiffeltårnet pryder amagerhylden bag Merete Zink Østergaard.

Hun er sygeplejerske og koordinator på intensiv afdeling 600 på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus.

Figurerne på amagerhylden tager medarbejderne på afdelingen med sig hjem fra ferie, hvor de bliver overrakt til afdelingskoordinatoren og udstillet på amagerhylden.

Alt sammen for hyggens skyld.

– Vi synes alle sammen, det er lidt hyggeligt, og pårørende til indlagte på afdelingen synes også, det er festligt. De kommer hen og kigger og skal lige høre historien bag figurerne. Især børnene synes, det er sjovt.

Amagerhylden er et samlingssted for alle og et lyspunkt i hverdagen, hvor man kan snakke om noget andet end sygdom, siger initiativtager og hyggespreader Merete Zink Østergaard.

Hun har blandt andet fået en lyserød kanin til hylden af en kollegas døtre. Nu kommer de jævnligt forbi mors arbejdsplads for at se til kaminen på hylden.

– Vi er på en afdeling med megen sygdom og mange triste skæbner. Derfor er det vigtigt, at vi også kan grine og have det sjovt sammen. Det betyder meget, for ellers var det ikke til at holde ud at være her, siger Merete Zink Østergaard.

Nye støvler for en ekstravagt

Når afdelingen mangler personale eller når udækkede vagter skal for-

deles, så tager Merete Zink Østergaard utraditionelle metoder i brug for at få vagterne besat.

Hun klipper for eksempel en annonce for et par lækre vinterstøvler ud af et blad og hæfter annoncen på vagtplanen med en lille bemærkning om »Sådan får du råd til disse dejlige støvler«.

– Folk synes, det er sjovt, og som regel bliver vagterne afsat. Jeg kan godt lide at lave lidt sjov, og jeg tror også, det gør en forskel at være lidt småskør. I en travl og stresset hverdag kan man lige så godt prøve at have en god stemning og et godt humør på afdelingen. I sidste ende tror jeg også, patienterne mærker det, hvis personalet har det godt sammen, siger Merete Zink Østergaard. ■

Postkort og digte hjalp Mette tilbage på jobbet

Et smil, et postkort, et knus eller bare en venlig tanke. Kollegerne gjorde det lettere for Mette Fisker at vende tilbage til jobbet efter et længere sygdomsforløb.

Kvartalsbuketten lever længe

Det er over et år siden, Johnny Berggren og Jytte Prehn blev belønnet med kvartalsbuketten. Blomsterne er visnet, men mindet lever stadig.

To minutter. Længere tid tager det ikke at sende et smil, få en småsnak og høre, om alt er vel blandt kollegerne. I hvert fald ikke, hvis man spørger Johnny Berggren.

Den indstilling udløste for et år siden en belønning i form af kvartalsbuketten. En hæder, HR-afdelingen på Regionshospitalet Horsens og Brædstrup har indført, og som medarbejderne selv indstiller en af deres kolleger til.

Johnny Berggren er IT-tekniker og kommer på mange forskellige afdelinger på hospitalet.

– Jeg får ikke noget ud af at storme rundt og ikke have tid til at sludre lidt, selvom vi alle har travlt. Der skal være tid til et smil, for det betyder alt at have det godt med kollegerne, mener Johnny Berggren, som i det daglige forsøger at tænke på at bevare den gode stemning og behandle kollegerne ordentligt, selvom der er travlt.

– Når tingene er sure, og det går stærkt, så varmer det at tænke på den anerkendelse, jeg fik med kvartalsbuketten. At nogen stoppede op og tænkte på den gode service og hjælp, de fik, og at det var en behagelig person, de mødte. Så har det jo en effekt, forklarer Johnny Berggren.

Glemmer det aldrig

HR-afdelingen på Regionshospitalet Horsens og Brædstrup har uddelt kvartalsbuketten siden 2005.

For halvandet år siden blev økonoma Jytte Prehn belønnet med kvartalsbuketten for at sprede glæde på arbejdspladsen.

– Jeg tænker stadig på buketten jævnlgt. Jeg tror faktisk aldrig, jeg glemmer den. Det betyder utrolig

meget, at kollegerne har indstillet mig til den. I det daglige får man jo ikke så meget respons på sit arbejde, man glemmer at rose hinanden, siger Jytte Prehn.

– Jeg prøver at behandle mine kolleger godt og tale pænt til dem. Hvis de har travlt, går jeg ud og hjælper med at pakke kaffe eller mælk, selvom jeg laver noget andet og har mit at passe på kontoret. Det kan man lige så godt, for man får ikke noget ud af at være sur og trist, mener Jytte Prehn. ■

For et år siden blev Mette Fisker sygemeldt fra sit arbejde på hjerte-medicinsk afdeling M1 på Regionshospitalet Silkeborg. I dag er hun tilbage på næsten fuld kraft, og det giver hun kollegerne en stor del af æren for.

– De var så søde ved mig, da jeg gik hjemme og var syg. Trætte nattevagter sendte postkort, kollegerne skrev digte og sms'er, sendte blomster og skrev, at de savnede mig og glædede sig til, at jeg kom igen. Jeg fik tanker og hilsner gennem afdelingssygeplejersken, som jeg jævnlgt havde kontakt med, og en af kollegerne kom på eget initiativ og besøgte mig og holdt mig opdateret med, hvad der

skete på afdelingen. Det betød, at jeg ikke følte mig glemt og lettere kunne komme ovenpå igen, fortæller Mette Fisker.

Tilbage igen

I foråret vendte hun tilbage til afdelingen igen.

– Fra dag et var det helt naturligt for mig at komme tilbage, fordi de tog så godt i mod mig, og det gør de stadig. Jeg bliver mødt med store smil, folk spørger til mig, tager sig af mig og viser omsorg. Hvis der er travlt på afdelingen, skåner de mig, så jeg ikke bliver involveret i travlheden. Og inden jeg går hjem, kommer der ofte en og spørger, hvordan min

dag har været. Det betyder utrolig meget for mig. Kollegerne har skabt de trygge rammer, der har gjort, at jeg kan arbejde med det indre og blive rask igen, siger Mette Fisker, som hver morgen møder lidt senere end de andre på afdelingen, fordi hun stadig ikke har det helt så godt, som hun havde før sygdommen.

– Jeg bliver mødt med store smil og et god morgen hver dag. En dag var der en, der kom og sagde; jeg har sådan lyst til at give dig et knus, og så fik jeg det. Det kan virke som små ting, men det er utrolig vigtigt. Et lille smil betyder meget mere, end man regner med, siger Mette Fisker. ■

Det går i fisk i Herning

En farvestrålende fisk på kittellommen er et synligt bevis på kollegial anerkendelse på en ortopædkirurgisk hospitalsafdeling i Herning.

Tekst Anne Domino
Foto: Andreas Duedahl

Små kulørte fisk har fået stor betydning på Ortopædkirurgisk Afdeling T1 på Regionshospitalet Herning.

Fiskene lyser op på mange af medarbejdernes kittellommer som et synligt bevis på en portion kollegial anerkendelse. En anerkendelse, som tidligere blev glemt, fordi den både var svær at give og svær at modtage.

– Det er bare nemmere at give og modtage ros, hvis man samtidig overrækker en fisk, siger afdelings- sygeplejerske Leila Gravgaard, som for halvandet år siden satte fiskene i søen inspireret af bogen FISH!

Bogen handler om et festligt fiskemarked i Seattle, hvor fiskehandlerne kaster med fisk til stor morskab for både kunderne og sig selv. Men bogen er også en filosofi om, hvordan fire grundprincipper, nemlig leg, gør hinanden glade, vær nærværende og vælg din holdning, gør en arbejdsplads til et bedre sted at være.

Fiskeyngel

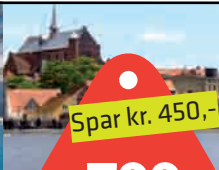
Fiskene fra ortopædkirurgisk afdeling svømmer i dag også rundt på andre afdelinger på hospitalet. Medarbejderne på T1 giver nemlig gerne en fisk fra sig, når de oplever noget, der fortjener anerkendelse.

– Det kan være både små og store ting. For eksempel, når en kollega fra røntgen ikke bliver sur, selv om hun er gået forgæves efter en patient på vores afdeling to gange, fortæller Leila Gravgaard, der jævnligt lukker en ny portion fiskeyngel ud til uddeling fra den guldfliskebowl, som står i afdelingen.

De første fisk, som var af plastik, er nemlig for længst brugt op. Derfor syr Leila Gravgaard nu selv fiskene i filt. ■

Swimmingpool & sauna

Spar kr. 450,-

Verdensmester!

Hotel Norden**** har en af landets bedste beliggenheder, direkte ved søen i et skønt parkområde, med udsigt til Haderslevs flotte domkirke, som knejser over byens tage som et vartegn for den 700 år gamle smukke købstad. Hele hotellet er udsmykket af den internationalt berømte professor Robert Jacobsen. I foyeren er der, foruden hans oliemalerier, også den omtalte skulptur af Ole Olsens verdensmester-speedwaycykel belagt med det rene stål.

Opholdet inkluderer:

- 2 overnatninger
- 2 x morgenbuffet
- 2 x 3 retters menu
- Velkomst fl. vin (1 pr. værelse)
- Swimmingpool

5 overnatninger Kr. 1.699,-

Middag: 10 kr. pr. person pr. dag / Med slutrengøring

Obs - lørdage er meget udsolgte her!

Ankomst: Alle dage

Lige ved Kur-fürstendamm

Spar kr. 241,-

Bo centralt i Berlin

Hotel Savigny*** ligger roligt på en sidegade til Kurfürstendamm, hvor I kan finde lækre butikker, biografteatre, restauranter, gallerier og mange andre kulturoplevelser. I kommer nemt rundt i Berlin med offentlig transport, og kun 160 m fra hotellet ligger der en U-bahnstation. Der er utallige seværdigheder i Berlin: Brandenburger Tor, KDW, Fjersynstårnet, Checkpoint Charlie, Gedächtniskirche, Alexanderplatz med verdensuren, Rigsdagen, samt Charlottenburg Slot.

Opholdet inkluderer:

- 3 overnatninger
- 3 x morgenbuffet
- Gratis parkering
- 160 m til U-bahnstation
- Hyggeligt familiehotelet

Midt i det gamle Vest Berlin

2 nætter med morgenmad kun kr. 799,-

Ankomst: Alle dage.

Kør selv-ferie

Danmarks bedste priser

Læsertilbud oplys/tast bestillingskoden: **MIDT**

Spar kr. 301,-

Kulturelle Bremen

Centralt placeret i den pulserende storby Bremen, ca. 270 km fra grænsen, ligger **Mercure Hotel Hanseatic*****. Fra hotellet har I nem adgang til alle byens spændende oplevelser. Den 1200 år gamle hansestad er meget populær og kombinerer det bedste af historie, tradition og kultur. Besøg det prægtige rådhus på den historiske markedsplads med den kendte Roland-figur begge fra år 1404, byens ældste kvarter Schnoor og de verdensberømte Bremer bymusikanten.

Opholdet inkluderer:

- 2 overnatninger
- 2 x morgenbuffet
- 2 x 3 retters menu/buffet
- 1 x velkomstdrink
- Gratis parkering

Eventyrbyen Bremen

Ankomst: Alle dage

Prøv 3 nætter kr 999,- / 5 nætter kr. 1299,-

- Mulighed for flere dage
- Mindst inkl. slutrengøring
- Ekspeditionsgebyr kr. 49
- Forbehold for udsolgte datoer

Se mere og bestil
døgnet rundt på
Risskov-Bilferie.dk
eller ring 70226600

RISSKOV
TRAVEL PARTNER

Forandring og travlhed kan kvæle arbejdsglæden

ET HJERTELIGT RÅD

Giv dig tid til at interessere dig for dine kolleger. Spørg til, hvad kollegaen lavede i weekenden og hold fast i de fælles pauser, selv om der er travlt. Det højner trivslen og engagementet på arbejdspladsen, at vi kender hinanden.

Psykolog Sabrina Guastella

Nogle af arbejdsglædens største fjender på det moderne arbejdsmarked er forandringer og travlhed, vurderer psykolog Sabrina Guastella fra Arbejdsmedicinsk Klinik, Regionshospitalet Herning.

Tekst: Anne Domino

Der findes mennesker, der både yder maksimalt og befinder sig godt i en kaotisk verden i konstant kamp mod uret.

Tænk bare på Jack Bauer fra tv-serien 24 timer.

Andre – muligvis endda de fleste – trives bedre i faste, trygge rammer med en god balance mellem antallet af opgaver og den tid, der er til rådighed.

Og det er faktisk helt naturligt, siger psykolog Sabrina Guastella fra Arbejdsmedicinsk Klinik i Herning.

– Jeg tror, der er noget grundlæggende tryghedssøgende i os alle. De fleste fungerer fint, hvis de kender deres rammer. Modsat kan det være meget frustrerende og give grundlag for mange spekulationer, hvis nogle afdelinger for eksempel skal lægges sammen eller hvis der, sådan som det har været tilfældet i mange private virksomheder lige nu, hvor der er krise – skal skæres ned og fyres folk. Travlhed og stort arbejdspress bliver et problem, hvis det kommer til at betyde, at man ikke føler, at man har tid til at udføre sine arbejdsopgaver godt nok. Mange har en høj faglig stolthed og en grund til, at de blev for eksempel sygeplejerske eller bioanalytiker. Man har altså allerede der en høj motivation for at gøre sit arbejde så godt som muligt. Men hvis man hele tiden arbejder under bevidstheden om, at man kunne gøre tin-

gene bedre, hvis bare der var tid, så bliver man frustreret, forklarer Sabrina Guastella.

Løsninger

Frustration over forandringer eller travlhed dræber arbejdsglæden og fører i værste fald til stress og sygemeldinger.

Men der er hjælp at hente, inden det går så galt.

Det kræver først og fremmest, at problemerne og frustrationerne kommer frem i lyset, så man kan arbejde med dem.

– Det er en ledelsesopgave at give plads til de frustrationer og bekymringer, som fylder hos medarbejderne. For eksempel i forbindelse med en omstrukturering af arbejdet. Ledelsen må også være åben om, at der måske er ting, den ikke kan svare på, mens forandringen står på. Medarbejderne må modsat acceptere, at der er ting, der ikke findes et svar på endnu, og at forandringer er naturligt forbundet med uforudsigelighed og uafklarethed, siger Sabrina Guastella.

Travlhed og frustrationer over manglende tid til at udføre sit arbejde ordentligt kan selvfølgelig løses ved, at man overtaler sin chef til at ansætte

nogle flere medarbejdere. Men hvis det ikke lykkes, så bliver man nødt til at arbejde med sig selv.

– Løsningen kan være, at man forsøger at fortælle sig selv, at man gør sit arbejde godt nok inden for de givne rammer, siger Sabrina Guastella.

Det lyder enkelt, men det er det ikke.

– Det er ikke som at knipse med fingrene. For nogle kræver det en større omlægning af tanke- og handlemønstre, som man ikke altid kan igangsætte udelukkende ved egen hjælp. Man skal have vendt tanker om, at man ikke gør sit arbejde godt nok til, at man arbejder så godt man kan, inden for de muligheder, der er til rådighed, siger Sabrina Guastella. ■

ARBEJDSMEDICINSK KLINIK (AMK)

ved Regionshospitalet Herning er en specialiseret afdeling, hvis hovedformål er forebyggelse af arbejdsbetingede sygdomme. Dette foregår ved:

- undersøgelse af enkeltpersoner, henvist fra læger
- formidling, undervisning og rådgivning om arbejdsmiljøspørgsmål
- forskning

Du kan læse mere på www.amkherning.dk

Hvornår har du sidst glædet en kollega og omvendt?

Helle Hammer,
sekretær Koncern HR,
Regionshuset Viborg:

Jeg prøver at støtte og hjælpe mine kolleger og siger aldrig nej, hverken når det gælder faglige eller sociale spørgsmål. Generelt er vi hjælpsomme, gode ved hinanden og har et godt humør i afdelingen. Et godt kollegialt fællesskab bliver man glad af, men det er også dejligt, når en kollega sender mail rundt om, at der er kage. ■

Jeanette Langkær Jensen,
sekretær på ortopæd-
kirurgisk afdeling, K1,
Regionshospitalet
Silkeborg:

Vi har en syg kollega, som jeg har foreslået, at vi skulle sende en buket blomster til. Det blev hun glad for. Generelt synes jeg, vi er glade her på afdelingen og har det sjovt. I dag er der en, der har gjort mig glad ved at hjælpe mig med mit arbejde, fordi jeg har været syg og er kommet bag ud. ■

Joan Schultz Frederiksen,
konstitueret ledende læge-
sekretær, Børneafdelingen,
Regionshospitalet
Randers og Grenaa:

Jeg har lige fået en ny stilling her på afdelingen som konstitueret ledende lægesekretær. En kollega fortalte mig i den forbindelse, hvor glad hun var for, at jeg havde fået stillingen. Jeg syntes, at vi på vores afdeling generelt er gode til at rose hinanden og være opmærksomme på, når der sker noget godt. Forleden fortalte jeg selv en kollega, at det var dejligt, at hun var tilbage efter en længere orlov. ■

Kate Dornhoff,
rengøringsassistent,
Regionshuset Viborg:

Det, håber jeg, at jeg gør hver dag med min væremåde. Jeg forsøger at være glad, synger og fløjter, mens jeg arbejder. Jeg håber også, kollegerne ved, at jeg altid står til rådighed. Jeg har lige været syg med bronkitis i 14 dage, og da jeg kom tilbage, sagde de, at det var dejligt at se mig igen. Så bliver man glad. ■

Annette Vennegaard,
Intensivsygeplejerske og
akupunktør, Anæstesiologisk
afdeling, Regionshospitalet
Randers og Grenaa:

For nylig havde jeg en oplevelse, hvor jeg gjorde en kollega glad og efterfølgende fik en positiv tilbagemelding, som gjorde mig rigtig glad. En kollega havde døjet meget med hovedpine, og derfor gav jeg hende en akupunkturbehandling. Ca. en uge efter ringede hun og fortalte, at hun havde det godt nu og derfor ikke havde brug for at sygemelde sig. Det var enormt dejligt at kunne hjælpe en kollega på den måde. ■

Henrik Fonseca,
intensiv sygeplejerske,
intensiv afsnit 600, Århus
Universitetshospital,
Århus Sygehus:

Den anden dag tog jeg en pose karameller med på arbejde. Jeg havde fået dem i gave, og de var rigtig gode. Vi skulle have tæsketravlt på den aftenvagt, men vi skulle have dem, og kollegerne blev rigtig glade. De åd simpelthen, så jeg næsten ingen fik selv. I går var der en kollega, der gjorde mig glad, fordi jeg fik fri en fredag, hvor jeg skulle flytte. ■

Tager du hjertet med på arbejde?

Du får at vide, at en kollega er faldet ned fra en stige og ligger i stræk på hospitalet. Hvad gør du?

Jeg starter straks en indsamling blandt kollegerne og sørger for, at der bliver sendt en buket blomster og et sødt kort til min uheldige kollega.

Jeg bidrager til den indsamling en anden kollega har sat i gang

Jeg siger til indsamleren, at jeg er løbet tør for kontanter og forsøger at undgå ham eller hende i den følgende uge.

En kollega møder på arbejde med røde øjne og bævende mund. Hvad gør du?

Jeg sætter mig straks ned med min triste kollega og spørger, om han eller hun har lyst til at fortælle, hvad der er galt.

Jeg gør en af mine andre kolleger opmærksom på, at der vist er noget galt med en kollega i dag.

Sådan noget blander jeg mig slet ikke i.

En kollega får en buket blomster for sin store indsats på arbejdspladsen, hvad gør du?

Jeg ønsker min kollega tillykke med blomsterne og samler hele afdelingen, så vi kan fejre det.

Jeg gør ingenting.

Jeg bliver stiktosset over, at det ikke er mig, der har fået blomster.

Du har travlt, men på arbejdspladsen har I en fast tradition for at drikke kaffe sammen på et fast tidspunkt. Nu går de andre til kaffe, men hvad gør du?

Det er vigtigt at holde pause sammen med sine kolleger, selv om man har travlt, så jeg går med.

Når jeg har travlt dropper jeg kaffepausen.

Jeg deltager aldrig i fælles pauser. Det er spild af tid.

Stemningen er faldet et par grader på din arbejdsplads, hvor besparelser og omlægninger frustrerer både dig og dine kolleger. Hvad gør du?

Jeg beslutter mig for, at jeg vil have arbejdsglæden tilbage og indfører straks et eller flere af de tips, jeg har læst om i Magasinet MIDT.

Jeg bakker op om min kollega, som er begyndt at give hånd om morgenen, uddele hjemmesyede fisk og slutte dagen af med at skrive tre gode oplevelser fra arbejdsdagen ned på en seddel.

Jeg hænger med klarinetten og venter på, at det går over.

Flest A'er: Du tager dit kæmpestore hjerte med på arbejde hver dag og er formentlig meget vellidt blandt dine kolleger. Du er en ildsjæl, der fortjener stor ros for din indsats for trivslen på din arbejdsplads.

Flest B'er: Dit hjerte sidder på rette sted – også, når du er på arbejde. Det er ikke dig, der sætter »Operation Arbejdsglæde« i gang, men du deltager gerne. Husk at rose den kollega, som får tingene til at ske.

Flest C'er: Hvis du har et hjerte, så ligger det derhjemme, når du er på arbejde. For dig handler arbejde nok mest om at tjene penge. Husk, at du bruger mere tid på at arbejde end på at have fri. Måske skal du prioritere anderledes.

Hjerterne til temaet om arbejdsglæde er venligst udlånt af dekorationsafdelingen i stormagasinet Salling i Århus.

Millioner til den gode ide

Tekst: Lone Mørup
Foto: Lars Holm

Det var en god ide. Faktisk en rigtig god ide, Mogens Birkelund fik tilbage i 2007.

Hans plan var at skabe et stykke software, der giver virksomheder viden og kontrol med deres energiforbrug.

Planen blev til virksomheden GridManager, og både plan og virksomhed er på ganske kort tid lykkedes så godt, at Mogens Birkelund er blevet en del af Erhvervs- og Energiminister Lene Espersens klimastrategi. Han inviteres til topmøder om energi, har lavet global samarbejdsaftale med IBM, og har stort set kun bevæget sig op, op, op siden begyndelsen for knap to år siden.

Penge skal der til

Men inden ordrerne kom i hus, var der brug for tid og penge til at udvikle og videreudvikle produktet.

En investor blev fundet, men der var problemer.

– Vi måtte desværre erkende, at kemien var forkert, og så måtte vi på jagt efter en ny investor. Heldigvis havde jeg gennem hele forløbet god kontakt til en konsulent fra Væksthus Midtjylland, og han fortalte om INVESTORMIDTprogrammet. Vi fandt selv investoren, men Gert Braae, som vi fik tilknyttet som kapitalcoach, hjalp os til ►►

INVESTORMIDT

INVESTORMIDT programmet under Væksthus Midtjylland tilbyder iværksættere og virksomheder hjælp til at fremskaffe risikovillig kapital gennem tilknytning af en kapitalcoach.

Væksthus Midtjylland gennemfører INVESTORMIDT, som er finansieret af EU's regionalfond og Region Midtjylland.

For virksomheden GridManager i Viborg var mødet med en kapitalcoach lig med fem millioner kroner. Penge, der lige nu skaber ro til videre udvikling.

► ► dels ud af den første aftale, men bidrog også til, at samarbejdet med den nye investor faldt på plads, forklarer Mogens Birkelund, der med sin nye investor fik fem millioner kroner tilført i nødvendig kapital.

Samarbejdet fortsætter

Forholdet mellem kapitalcoach og iværksætter førte i GridManagers tilfælde meget mere med sig.

Kemien og sympatien mellem Birkelund og Braae fungerede, og Gert Braae er i dag bestyrelsesformand i GridManager.

– Det giver en tyngde og en viden i vores selskab, at vi har en kapacitet som Gert Braae med os, så jeg er meget taknemmelig for INVESTORMidt projektet. Det har ikke bare givet os de økonomiske muligheder, men har ført meget mere med sig, siger Mogens Birkelund.

Grønt er godt

Indtil nu har alt handlet om udvikling og salg, men i løbet af kort tid sættes de første testanlæg op.

– Vi sætter et anlæg op hos Gramo i Balling. De har en række el-trucks, som sættes til opladning klokken fire om eftermiddagen, når de ansatte går hjem. Det er netop på det tidspunkt strømmen er dyrest. Med vores anlæg kan vi styre, hvornår i løbet af aftenen og natten det er billigst at lade truckene, forklarer Mogens Birkelund, der forventer at virksomheden kan halvere deres strømudgifter til trucks.

GridManager kan betyde besparelser for virksomheder, men på en måde, der gavner miljøet. Et såkaldt stykke cleantech. Og netop miljøvenlig teknologi vækker stor interesse ikke bare i Danmark, men i hele verden. Klimatopmødet i København puster kun yderligere til opmærksomheden.

– Vi har oplevet en fantastisk interesse, og selvom jeg troede på ideen, er jeg næsten overvældet over, hvor stort det her kan blive, siger Mogens Birkelund. ■

40 års netværk lånes ud

Tidligere direktør i NRGi, Gert Braae, er kapitalcoach. Gennem INVESTORMidt hjælper han nystartede virksomheder med at finde kapitalstærke investorer.

Den pensionerede direktør nyder muligheden for at videreformidle og bruge de kontakter, han skabte gennem blandt andet 20 år som direktør i det Århusbaserede energiselskab.

Hvad er en kapitalcoach?

En person der hjælper virksomheder med at skaffe kapital. Som kapitalcoach drøfter jeg med den pågældende virksomhed, hvad det er, de kan og vil. Jeg lytter og spørger både iværksætteren og en eventuel bestyrelse. Det handler om at finde ud af, om det er noget, jeg kan anbefale. Når det er på plads, og jeg mener, det ser fornuftigt og realistisk ud, og iværksætteren brænder for det, så påtager jeg mig opgaven.

Jeg kontakter mit netværk for at høre, om de kan skyde penge i projektet. Jeg er 66 og pensioneret, og i mit netværk er der en del tidligere virksomhedsejere, der i dag har solgt og sidder med kapital, de gerne vil investere i innovative projekter.

Hvad er det, du kan?

Jeg har været på arbejdsmarkedet i 40 år. De seneste knap 21 som direktør for NRGi. De mange år på arbejdsmarkedet og som leder i en større virksomhed, betyder, at jeg har udviklet et menneskekenndskab, som jeg udnytter som kapitalcoach.

Dels skal der jo findes en aftale mellem investor og virksomhed, som begge er glade for. Dels er det jo kontakter, som jeg

gerne vil bevare. Så det er ikke bare i blinde, at man kobler pengemand med idémand. Der skal også være en fælles kemi, og en fælles tro på, at det kan lykkes.

Hvorfor ikke bare være pensionist?

Jeg vil gerne videregive nogle af mine erfaringer til unge mennesker, der skal i gang. Det besluttede jeg allerede, da jeg gik på pension. Derfor har jeg sammen med tre andre mænd på min egen alder stiftet B4F, det står for Business for Fun. Og det er det helt rigtige navn, for vi gør det, fordi vi ikke kan lade være.

Hvad er perspektiverne i INVESTORMidt projektet?

Det må ikke være på grund af kapitalmangel, at et godt projekt stopper. Det er klart, at som den finansielle sektor er lige nu, så er det ikke nemt for unge iværksættere at få støtte. Men her kan kapitalcoachen i mange tilfælde hjælpe, og på den måde sørge for at vi bevarer og støtter de iværksættere, der er. ■

KAPITALCOACH

De foreløbig 15 kapitalcoaches, der er tilknyttet INVESTORMidt, har alle konkret erfaring med kapitalfremskaffelse. Enten som privat investor, som rådgiver i forbindelse med kapitaludvidelser eller som ledende medarbejder i virksomheder, der har gennemført lignende processer. Coachen yder kompetent sparring i forløbet og åbner via sit netværk døre, som iværksætteren selv har svært ved at åbne.

Udgiften til kapitalcoachen betales af INVESTORMidt.

Konferencer og møder i Danmarks skønneste natur

Forestil dig at holde mødet lige her!

Man kan sige meget om Niels Bugges Kro & Hotel, men noget stort conferencecenter - det er vi altså ikke. Til gengæld er vi et spændende alternativ med vel nok Danmarks bedst beliggende mødelokaler. Her har I muligheden for at holde jeres konference, ledelsesmøde eller gruppemøde i fred og ro - midt i Dollerup Bakker.

Pavillonen ved kroen - med udsigt over Hald Sø - er det perfekte sted for konferencen eller produktpræsentationen. I spiser i de hyggelige lokaler på Niels Bugges Kro, kun 2 min. gang fra pavillonen. Kroen er kendt vidt omkring for kulinariske oplevelser i særklasse. Der er mulighed for at leje alt teknisk udstyr, og I er velkomne til at medbringe eget udstyr. Der er internetadgang, flipover og overhead i lokalet.

Konferencepakke:

Frugt - formiddagskaffe med hjemmebagt brød - frokostbuffet eller Tapas tallerken eftermiddagskaffe med f.eks. hjemmebagt drømmekage - 3 retters aftenmenu i restauranten. **Pris pr. person ved min. 15 pers. KUN 650,-** Excl. drikkevarer OBS! Ved min. 15 personer er leje af mødelokalet uden beregning.

Ønsker I overnatning?

Så glæd jer til en god nats søvn på et af landets mest unikke hoteller: Niels Bugges Hotel. Læs meget mere på www.nielsbuggeskro.dk

NIELS BUGGE

KRO · HOTEL · ANNEKS

Ravnsbjergvej 69 • Dollerup • 8800 Viborg • Tlf. 8663 8011 • www.nielsbuggeskro.dk

Overtosse på tur i Europa

Skønne kvinder, luftånder og onde aber skal i 2011 på turne i Europa.

Tekst: Hanne Dalgaard
Foto: Museum Overtaci

Værker af kunstneren Louis Marcussen, i kunst kredse kendt som Overtaci, bliver sendt på udstilling i Tyskland og Belgien i 2011.

Overtaci er en af hovedkunstnerne på Museet på Århus Universitetshospital Risskov.

SE VÆRKERNE

Overtacis værker udstilles på Sammlung Prinzhorn, Heidelberg, fra januar-april 2011 og på Museum Dr. Guislain, Ghent, Belgien, i maj-september 2011.

Indtil da kan værkerne ses på Overtaci Museet, Skovagervej 2, Risskov. Museet er åbent mandag-fredag 10-16 og lørdag-søndag 12-16.

Louis Marcussen (1894-1985) var i 56 år patient på hospitalet. Og »overtossen« – Overtaci – var et navn, han gav sig selv. Når der var overlæger og oversygeplejersker, så skulle der også være en overtosse, mente han.

I sin tid som patient lavede han en stor produktion af kunst blandt andet malerier, papirklip og skulpturer. Kvinden er en central figur i hans kunst. Kvinden symboliserede for Overtaci det skønne og rene.

Han dyrkede blandt andet kunsten for at holde sig medicinfri, og det lykkedes også i overvejende grad.

Overtacis kunst er en del af kunstreningen L'art brut, den rå kunst, som Cobra-malerne satte meget højt.

Cobra-kunstneren Asger Jorn var blandt dem, der værdsatte Overtacis kunst meget, og Asger Jorn sørgede for, at hans billeder kom til at indgå i Dubuffets kunstsamling L'art Brut i Lausanne. For dem var Overtaci først og fremmest kunstner.

Fælles for kunsten, skabt af psykisk syge, er, at den ikke er lavet for at blive udstillet, solgt eller anmeldt. Det er i hvert fald ikke udgangspunktet, kunsten er lavet på en anden baggrund. Det primære afsæt er den syges bevæggrunde – eksempelvis følelser, stemninger eller kommentarer til omverdenen. At udtrykke det, som er svært at udtrykke med ord. Hvordan man har det – angst, bekymring og glæde. ■

NYT NAVN

Museet på Århus Universitetshospital Risskov har netop skiftet navn til Museum Overtaci for at hædre sin mest berømte kunstner. Det er håbet, at museet på den måde kan brande sig internationalt, da Overtaci i sine ældre år vandt international anerkendelse som kunstner.

skagen strand

væk fra det hele, tæt på det meste

Julestemninger...

Tag et feriebreak her på toppen af Danmark, og kom i julestemning. Prøv noget nyt, og hold jeres jul eller nytår her på Skagen Strand. Alle vore faciliteter er til fri benyttelse, og Skagen by er fuld af oplevelser.

Juleophold...
for hele familien
fra 1.099

3 overnatninger i feriebolig type 1 med valgfri ankomstdag i hele december med plads op til 5 personer. Tillæg kr. 200,- for type 2 med plads op til 6 personer. Pris er ekskl. energi og miljøafgift.

Gavekort

Giv et gavekort i julegave! Du bestemmer selv om det skal være på beløb eller f.eks. et weekendophold med forplejning. Ring og bestil på telefon 9848 7222 eller læs mere på skagenstrand.dk.

Bidt af

BANKO

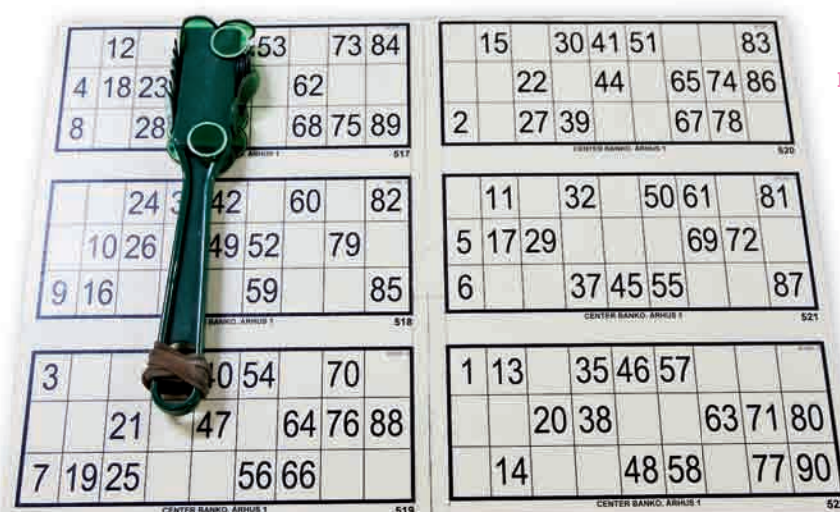

Tekst: Anne Domino
Foto: Tonny Foghmar

**Det handler om kaffe, kammeratskab og kolde kontanter.
Om plasticbrikker, plader og palaver i pauserne.
Om halvfems tal og det held, der skal til for at ramme dem.
Tag med til banko hos Centerbanko i Århus.**

Bankoslang:

- 1: Kaptajnen
- 2: Næstkommenderende
- 3: To bløde buer
- 7: Tynd dreng med brækket hals
- 8: En tyk dame
- 11: Fængselsvinduet
- 13: Det uheldige tal
- 22: Svanehalse
- 18: Et umage par
- 27: Dronning Ingrid
- 68: Hippietallet
- 69: Det frække tal
- 88: To tykke damer
- 90: Gamle Ole

- Nummer 18.
- Nummer at-TEN.

Jens Gundahl er på podiet som bankopråber hos Centerbanko. Her sidder han et par gange om ugen, og sådan har det været i mere end 20 år. I de hurtigste spil er der to sekunder mellem hvert nummer, men Jens Gundahl når alligevel at udtale numrene med tydelig diktion.

- En god bankopråber? Tsk. Det ved jeg ikke, hvad er. De kalder mig altid en idiot, for de vinder jo aldrig, siger han og peger ud i salen.

Ude i salen sidder Christian Christensen. Han fyldte 100 år i efteråret. Den runde fødselsdag blev fejret med et spil banko, og hele bankohallen sang fødselsdagssang. De fire idrætsforeninger, som driver bankospil i Centerbanko, gik sammen om en gave, som rørte fødselaren dybt: Et kort, der giver Christian Christensen ret til at spille gratis resten af sit liv.

Gratis er der ikke noget, der er, for de andre spillere. Hvis man altså lige ser bort fra kaffen, som er til fri afhentning, når blot man selv medbringer en kop. En bankoplade koster 10 kroner. Køber man mere end seks ryger prisen ned på en femmer. Maibritt Holtzmann har 1 plader i gang og drømmer om den store gevinst på 2000 kroner.

- Men ser man samlet på det, så er der vist kun én vinder herinde. Og det er den forening, som står for spillet, mener Maibritt Holtzmann, der med sine dåsecolaer, mobiltelefonen og sine 35 år stikker lidt af fra resten af forsamlingen.

- Jeg har spillet banko lige siden, jeg lærte tallene. Jeg blev slæbt med af min farmor, og nu hjælper jeg også til som frivillig. Det er skidehyggeligt, siger hun.

Hun er bidt. Bidt af banko. ■

Bankospil, (af ital. Banco), spil, hvori deltagerne køber spilleplader med fortrykte tal. Lederen af spillet udtrækker tilfældigt numre, som råbes op, og spillerne afkrydser de udtrukne numre på deres plader. Den første, som får en vandret talrække eller alle numrene afkrydset, har gevinst og råber BANKO!

Kilde: Gyldendals »Den Store Danske Encyklopædi«

De printer kranier i kælderens

Foto: Michael Harder, Århus Sygehus

I kælderen under bygning 9D på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus står en printer. Men det er ikke en helt almindelig en af slagsen. Denne printer nemlig gipsafstøbninger af kranier ud. For nylig fik Tand-, Mund- og Kæbekirurgisk Afdeling en ny scanner og en tilhørende printer. Scanneren kan gengive en patients kranie i 3D – og printeren kan i løbet af otte timer lave en tro kopi af det i gips. Tandlægerne bruger gipsafstøbningerne når de forbereder operationer på patienterne. ■

Samarbejde om udbud af hjerteklapper og -ringe

Region Midtjylland og Region Nordjylland har sendt deres samlede indkøb af hjerteklapper og -ringe i udbud. At udbuddet gennemføres i fællesskab, er en naturlig del af det i forvejen tætte

kliniske og forskningsmæssige samarbejde, de to opererende centre har via Århus Universitetshospital. Ved at gennemføre udbuddet i fællesskab, opnår de to regioner udover kliniske og prak-

tiske fordele, bedre mulighed for at opnå favorable indkøbspriser. Udbuddet omhandler et årligt forbrug på cirka 500 biologiske og mekaniske hjerteklapper og -ringe. ■

Ambulance-kludder i magasinet

Der indsneget sig en beklagelig fejl i den forrige udgave af Magasinet MIDT. I en note om det nye ambulanceberedskab på side 21 fik vi byttet om på to af de selskaber, som bød på at køre ambulancer i Region Midtjylland. Det selskab, som ikke magtede at stille den nødvendige kapital, var svenske Samariten Ambulans A/B og ikke Responce, sådan som vi skrev. Af samme note fremgik det, at Responce kører ambulancer omkring Horsens, Silkeborg og Nørre Snede. Den delaftale, som Responce har vundet i Horsens, indeholder Nørre Snede, Brædstrup, Galten, Skanderborg, Odder, Horsens og Hornsyld, men ikke Silkeborg. Vi beklager fejlene! ■

Vidste du, at
76 procent af midtjyderne finder en sangbog frem juleaften for at kunne huske teksterne til julesangene?

TNS Gallup for Berlingske Tidende

Fem dyser om landsbyprisen 2009

Vækstforum for Region Midtjylland har fået en håndfuld bejlere til landsbyprisen 2009. De nominerede er Skjød, Glud-Snaptun-Hjarnø, Studsgård, Spjald og Vinding. Landsbyprisen er på 150.000 kroner, og pengene kan bruges til nye faciliteter til gavn for byens borgere. Det kan f.eks. være nye lege- eller aktivitetsmuligheder til børn på en offentlig plads eller i offentlige lokaler. Forslagene bliver vurderet af et udvalg af eksterne eksperter, der kommer med en indstilling til Vækstforums møde den 16. december om hvilket lokalområde, der skal løbe med prisen. ■

Alt om valget

Den 17. november 2009 var der valg til Regionsrådet i Region Midtjylland. Du kan se, hvem der blev valgt ind i rådet på www.midtvalg.dk. Det nye regionsråd, som består af 41 politikere, tiltræder officielt den 1. januar 2010. Politikerne i regionsrådet er valgt for fire år af gangen, så det nye regionsråd bliver siddende indtil den 31. december 2013. ■

Uden mad og drikke...

Region Midtjylland har sendt et årligt indkøb af intet mindre end 64 tons svinekød, 48 tons oksekød, 14 tons kalvekød og 39 tons pålægsgvarer i offentligt udbud. Kødprodukterne skal bearbejdes og tilberedes i regionens køkkener og kantiner, og serveres for patienter, pårørende

og medarbejdere. Af udbudsmaterialet fremgår det, at alene Århus Universitetshospital, Århus Sygehus ugentligt planlægger at tilberede 14 halve grise og to hele kreaturer. Vinderen af udbuddet vælges medio november, og leverandøren skal kunne levere fra 1. januar 2010. ■

Bedre patientmad

Køkkenet på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus vil revolutionere patientmaden. Det skal ske gennem fokus på at gøre den mere hjemmelavet, økologisk og fyldt med saft og kraft. Ændringerne blev for nylig skudt i gang med et inspirationsarrangement for personalet. Torsten Schmidt fra den anerkendte Århus-restaurant Malling & Schmidt kom på besøg og viste dem, hvordan et måltid også kan se ud. Omkring årsskiftet skal køkkenet renoveres og herefter kan patienterne se frem til bedre mad, når de er indlagt. ■

Foto: Michael Harder, Århus Sygehus.

Advent på ti minutter

Fire lys, de seneste fund fra naturen og 1-2-3 – så er det advent!

Tekst: Anne Domino
Foto: Tonny Foghmar

Så skal vi til det igen! Med sløjfer, halmkrans, gran og lys med spyd i. Eller hvad? Blomsterdekoratør Camilla Jørgensen har skiftet kransen ud med et fad og sløjfet sløjferne. Og på sin seneste skovtur har hun fundet alt det, vi skal bruge. På nær guldstøv og knust glas, men nu er Camilla Jørgensen jo også professionel...

Det glade budskab er, at du med simple midler kan skabe en

fiks adventsdekoration på bare ti minutter. Kunsten er at sætte tingene sammen på den rigtige måde, og det er her, Camilla Jørgensens gode råd kommer ind i billedet.

– Husk kontrasterne, så ligner det en million, siger hun, så det må vi hellere få uddybet.

På denne tid af året byder naturen ikke på mange farver, så kontrasterne skal findes i formerne. Det hårde og det bløde. Det spidse

og det runde. Det matte og det blanke. Det luftige og det bastante.

Til adventsdekorationen har Camilla Jørgensen fundet en fyrgren, nogle kastanjer, noget bark, nogle bog og et par grankogler.

– Og de fleste har et fad og nogle lys.

Og så går vi i gang. ■

Sæt lysene fast på fadet. Camilla Jørgensen bruger en stærk, dobbeltklæbende tape, så lysene står godt fast. Lysene skal placeres i to grupper, så fadet bliver fyldt ud. Bagefter lægges tre grupper af mos sammen med det lys, der står alene. Så er der balance i tingene, og det er vigtigt, når vi bygger videre.

Kastanjer, bog, kogler og andre naturmaterialer lægges i grupper på fadet. Sørg for at nogle af koglerne vender bunden i vejret. De er nemlig også flotte fra »bagsiden«. Camilla Jørgensen supplerer med knust glas, som minder om is. Det knuste glas skaber samtidig kontrast mellem det skarpe og det runde.

Nu er basen på plads, så nu skal der pyntes. Camilla Jørgensen har fundet glaskuglerne frem fra julekassen, og de findes heldigvis både i en mat og en blank udgave. Fyrgrenen klippes i passende stykker, som sættes fast i decorationen, så de danner luftige buer. Til sidst får mosset i decorationen et drys guldstøv, men det kan egentlig godt udelades.

Guj, var det på Ojjen?

Jeg sidder tit og griner over mig selv og min dialekt. Sidst, jeg gjorde det, var i København, da vi sad og snakkede om en fartbøde, jeg havde fået oppe på »Ojjen«. Flere spurgte, hvor det var, jeg havde fået fartbøden, og jeg svarede igen, at det var oppe på »Ojjen«. Altså oppe på Sjællands »Ojje«.

Først da forstod de min dialekt og sagde nærmest i kor Odden, med fine, rundede d'er inde midt i ordet.

Med min dialekt havde jeg gjort mig bemærket i København – og det er ellers ikke let.

Men mine århusianske d'er, der bliver til j'er, giver mig identitet og personlighed.

Jeg kan ligefrem mærke, hvordan sjællænderne smiler lidt og nikker, når de hører

min dialekt, og jeg fornemmer trygheden brede sig blandt dem.

Jeg tror, at lyden af et menneske betyder meget for, hvordan omverdenen opfatter en person.

Hvert enkelt individ har sin egen melodi.

Min århusianske dialekt er blevet mit varemærke og jeg ved, at lyden af mig får billedet af Århusbugten og den smukke natur frem på nethinden hos folk. Måske trækker de også på smilebåndet ved tanken om

Finn og jeg i en købmandsbutik i gang med at udtale Squash på jysk. Skwaas.

Jeg blev for et par år siden kåret til at være den person i Danmark, der taler allermest århusiansk. Det tager jeg som en stor ære samtidig med, at forskerne påstår, at den århusianske dialekt vil uddø på grund af fjernsynsdansk og den almene leflen for hovedstaden.

Jeg er derfor en truet, midtjysk dyreart, der med mit letgenkendelige sprog højst sandsynlig må finde mig i, at tilbringe min alderdom i et sprogreservat, hvor jeg og ligesindede vil gå rundt, ringmærkede med en elektronisk fodlænke, mens vi på kommando siger »Ojjen« og folder vores krogede fingre og takker »Guj« for vores aparte skæbner, så tilskuerne udenfor hegnet kan se, hvordan man talte i gamle dage. Måske vil de vil bede om vores autografer. Ikke fordi, vi er berømte, men for at se vores sirlige håndskrifter. Og de vil fotografere os, mens vi skriver autograferne, som et bevis på, hvordan en kuglepen virker. Alt sammen på grund af en vidunderlig, århusiansk dialekt.

Jeg befinder mig godt alle steder i Danmark, men det er min opvækst i den østjyske natur, der har formet min personlighed og givet mig min melodi. Det er i Århus, mit sprog passer ind og det er her, jeg ved, hvor alle veje fører hen. ■

Lyden af mig får billedet af Århusbugten og den smukke natur frem på nethinden hos folk.

Foto: Bax Lindhardt/Scanpix

Jacob Haugaard

Født 12. maj 1952,
Frødebø Sogn,
Færøerne.

Har blandt andet
arbejdet som
rengørings-
assistent, murer-
arbejdsmand,
montør, sømand,
pædagog, hus-
lærer og portør.
I dag er han komi-
ker, tekstforfat-
ter, sangskriver,
musiker og fast
konferencier på
Grøn Koncert.

Blev i 1994 valgt
ind i Folketinget
som løsgænger
med valgløfter
som: Folk uden
humor skal til-
deles mellemste
invaliddepension,
»Kortere kasse-
køer i Bilka« og
»Standardisering
af støvsuger-
poser«.

Magasinet MIDT har sat jagten ind på Region Midtjyllands kulinariske identitet. Har du en opskrift og/eller en historie om en ret eller et fødevarerprodukt fra din egn, så kontakt redaktionen på magasinetmidt@rm.dk eller på telefon 8728 5812.

Bragesnak i vinmarken

På Skræddergård i Asp ved Struer er det kun en fordel, hvis man er overmoden og rynket i skindet. Hvis man altså er en vindrue.

Tekst: Anne Domino
Foto: Vagn Knudsen

Frankrig har Bordeaux, Spanien har Rioja og Region Midtjylland har Asp. Sidstnævnte er måske ikke helt så kendt som vindistrikt, som de to første, men Troels Juel, indehaver af Skræddergård, arbejder på sagen.

For ni år siden plantede han de første af gårdens i alt 1200 vinstokke, og stokkene bærer frugt.

I en sådan grad, at der hvert år bliver tappet flere hundrede flasker hvid- og rødvin, som alle bærer navnet Brage Vin.

Brage efter digterkunstens gud i den nordiske mytologi. Og Brage, efter udtrykket »bragesnak«.

– Bragesnak er noget forvrøvlet, mumlende, fortrukken tale. Og det passer ikke så tosset til at lave vin i Vestjylland, siger Troels Juel, der godt er klar over, at han har sat gang i et noget utraditionelt projekt.

– Men samtidig er det så usædvanligt, at der må være chance for succes, mener han.

Flammer i natten

Troels Juel er uddannet agrarøkonom og arbejder som frøavlskonsulent. På størstedelen af Skræddergårds 48 hektar jord bliver der dyrket byg, hvede og græsfrø, og vinmarken fylder kun en brøkdel i udstrækning. Men i Troels Juels hoved rumsterer vinmarken, vinstokkene og druerne dag og nat.

Særligt i høsttiden i oktober, hvor druerne skal plukkes på det helt rigtige tidspunkt.

– Man er nødt til at vente på, at druerne er helt klar, og det er lidt af en mavefornemmelse, hvornår de er det. Kernen skal have skiftet farve fra grøn til gul. Og druerne skal helst være lidt overmodne og rynkede i skindet. Men de må ikke være begyndt at rådne, og man skal nå at høste dem, inden de får mug. Og så må det ikke have regnet, lige inden man høster. Så falder sukkerkoncentrationen i druerne, forklarer vinbonden, mens han plukker smagsprøver fra vinstokkene, der viser, hvad han mener.

En anden udfordring er det danske vejr. For der er selvfølgelig en grund til, at Vestjylland er langt mere kendt for kartofler end for vin.

– Vi har nogle klimaudfordringer i Danmark i forhold til at dyrke vin, nemlig frost og regnvejr. Hård frost om vinteren gør ikke noget, for der er vinstokkene i dvale.

Men bare en grads frost i april eller maj, hvor vinstokkene lige er blevet beskåret og er meget følsomme over for frost, kan være fatalt. Jeg oplevede det faktisk i forsommeren i år.

Der var en meget kølig nat i slutningen af april, hvor vi havde beskåret stokkene. Jeg satte et termometer op i vinmarken og gik ud en gang i timen natten igennem for at se, hvor koldt der var. Jeg havde sat et vækkeur til at vække mig. Ved fire-tiden ►►

BRAGESNAK:

vidtløftige
stemningsudgydelser,
Nudansk Ordbog.

► var temperaturen på frysepunktet, men heldigvis havde vi gemt alle de grene, vi havde skåret af vinstokkene neden for marken. Derfor kunne jeg tænde bål, og det hjalp, fortæller Troels Juel.

Svogers smagsløg

Natteroderiet dengang i april reddede formentlig dette års høst, som tegner ganske fornuftig, for nu at sige det på vestjysk.

Når druerne er høstet bliver de presset, og druesaften bliver sat til gæring. Når gæringen er slut efter en måneds tid, pumper Troels Juel vinen over på en ny tank tre-fire gange for at fjerne noget af det bundfald, der naturligt kommer i vinen. Når vinen er klar i farven, får den lov at hvile sig i nogle måneder. Og så begynder det rigtigt sjove, nemlig arbejdet med at blande årets vin.

Troels Juel har fem hvidvins-sorter og tre rødvinssorter, som alle giver forskellig smag til vinen.

Og i en forårsweekend indkalder han sin kompagnon i Brage Vin, svogeren Søren Risager, så de sammen kan smage sig frem til den helt rigtige kombination af de forskellige druesorter.

Lidt af en udfordring, for smag og behag er som bekendt forskellig.

– Men vi plejer nu at kunne snakke os til rette. Vores største uenigheder går faktisk på, hvad der skal stå på bagsideetiketterne – altså der, hvor man beskriver vinens smag. Det er jo lidt som en ejendomsmægler, der skal beskrive et hus. Jeg kan for eksempel godt mene, at en vin har lidt smag af peber, men det kan min svoger slet ikke genkende, fortæller Troels Juel.

Vinbondens drøm

Når vinen er blevet tappet på flasker, bliver den solgt fra Skræddergårds lille vinudsalg. Mest til foreninger, der tager på udflugt til en vingård i Danmark eller til forbipasserende, som har hørt om vinen eller smagt en tidligere årgang.

Produktionen er endnu for lille til, at Brage Vin kommer på hylderne hos vinhandleren eller i supermarkedet.

Troels Juel har dog en ambition om, at udvide produktionen og på sigt gøre livet som vinbonde til sit levebrød.

DANSK VIN

I 1999 blev Danmark accepteret som vinproducerende land i EU med mulighed for salg af vin fra august 2000.

Der ydes ikke nogen form for tilskud til vinproduktion i Danmark. Derfor er prisen på dansk vin højere end prisen på tilsvarende vine fra andre lande.

En flaske Brage Vin koster for eksempel 179 kroner.

Det store spørgsmål er så, hvorfor Troels Juel ikke flytter til Frankrig og udlever drømmen om at være vinbonde i et land, hvor klimaet giver knapt så mange udfordringer.

– Jeg kan ikke fransk, lyder det logiske svar, som dog bliver uddybet lidt.

– Vi kan lave en helt unik vin i Danmark. En vin afspejler det område, den er blevet dyrket i, og derfor udtrykker hver eneste vin noget unikt om det område, den stammer fra.

For Brage Hvidvin årgang 2008 beskrives det unikke udtryk fra vinområdet Asp ved Struer med ordene: »en let krydret smag, et strejf af valnød samt en frisk duft af bl.a. hyldeblomst«. ■

Quiz dig klogere på regionen

5 point	4 point	3 point	2 point	1 point
---------	---------	---------	---------	---------

Den lidt lette

By 	Ligger syd for Århus	Skandinaviens største økologiske besøgshave ligger her	Bryster sig af en af Østjyllands bedste sandstrande	Man kan rejse med »gris« til byen	Byens navn er også navnet på et dyr
Kendt midtjyde 	Født den 3. april 1964 i Herning	Har arbejdet som postbud i Luxemburg	Vinder af en stor sportsbegivenhed i 1996	Foretrækker gule trøjer	Også kendt som »Ørnen fra Herning«
Natur 	Ligger i sydenden af Ringkøbing Fjord	Opstået ved aflejring af sand og klæg	I 1898 indførtes bestemmelser om fredning af fuglelivet i området	Rasteplads for tusindvis af vade-fugle, ænder og gæs.	Har – trods navnet – ikke noget med fodbold-resultater at gøre
Virksomhed 	Etableret ved en fusion 1. juli 1999	Har sit eget akademi	En af virksomhedens medarbejdere arbejdede i efteråret med fodlænke	Endte som nummer 4 i SAS-ligaen i 2008/2009	Virksomhedens logo er en ulv
Bygningsværk 	Indviet i 1982 af dronning Margrethe	Tegnet af Kjær & Richter	Kostede 115 millioner kroner finansieret af Århus Kommune	Store dele af bygningen er gennemsigtig	Bygningen genlyder ofte af musik
Seværdighed 	Indviet i 1986	Har til huse i en tidligere toldbod	Udstillingen består af »skøre« og gennemsigtige ting	Værkerne bliver pustet op, mens de er meget varme	Ligger i Ebeltoft

Den noget sværere

By 	Har knap 800 indbyggere	Omdrejningspunktet er Idræts- og Kulturcenteret Plexus	Ligger cirka 10 km. syd-vest for Holstebro	Vandt sammen med nabobyen Region Midtjyllands Landsbypris 2009	Nabobyen hedder Råsted
Kendt midtjyde 	Født 2. november 1939	Har studeret matematik	Modtog boghandlerprisen »De Gyldne Laurbær« i 2000	Skriver ofte om hjembyen Århus	Debiterede som forfatter med romanen »Besøget« i 1963
Natur 	Hører under Feldborg Statsskovdistrikt	Man får våde fødder, hvis man går derud	Hjemsted for oddere	Nærmeste større by er Skive	En borg ligger ned til dens bred
Virksomhed 	Etableret i 1954 af snedkerne Christian P. Larsen og Holger Christensen.	Snedkerne opfandt ved et tilfælde et nyt materiale bestående af lim og savsmuld.	Virksomhedens produkter skaber ofte diskussion – skal de være oppe eller nede?	Har hovedkvarter i Ry	Forbindes i dag med efternavnet Boyter
Bygningsværk 	Opført i 1968-1972	Tegnet af Knud Blach Larsen	Bebyggelsen dækker et areal på cirka 75 hektar	Danmarks største boligforeningsafdeling med cirka 6000 beboere	Området betegnes ofte som en ghetto
Seværdighed 	Ligger vest for Karup Lufthavn	Beplantet med lyng fra Lüneburger Heide	Et minde om 2. verdenskrig	Sidste hvilested for 1.119 flygtninge og 175 soldater.	Vedligeholdes af Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge

På kryds og tværs

Svar til quiz på foregående side

Odder

Bjarne Riis

Tipperne

FC Midtjylland

Musikhuset Aarhus

Glasmuseet Ebeltoft

Idom-Råsted

Svend Åge Madsen

Spøttrup Sø

Pressalit Group A/S

Gellerupparken

Flygtninge-
kirkegården
ved Grove

By i Norddjurs Kommune med godt 1.900 indbyggere. Stationsby - om end jernbanen gennem byen nu kun bruges til museumstog.			Mærke	Svæertes	Øiregionen	Ødelagt	Sigte	Redskab	Antal	Grundstof	Konso- nanter	Forliges	Begiven- heden
		Hjælper											
		By på Sjælland											
	Land →									Nedbør			
										Biord			
Vokal	↓	Vokal	Miljø- instans				Nord		Østrig		Træ		
		By	Konso- nant				Føde- vare		Konserven- gsmiddel		Und- skyldning		
Gemmes						Konso- nanter →		Lidelse					
								Bunke					
Myto- logisk navn			Fisk			↓				Romer- tal →		To ens →	
			Tal							↓		↓	
Mo- derne		Spanien		Tidligere fælles- skab	Retning	Arena							
		Navn											
Tal						Stille				Grund- stof		Sverige	
						Begreb				Rej- sende			
Dyr			Efter- ligning									Konso- nant	
												Fisk	
Navn			To ens	Sy			Udråb	Grund- stof			Krops- del		
				Dyr				Møbel			Fri		
Konso- nant		Navn	Debut						Nedbør				
			Straf						To ens				
Apparat						Trykke	By						
Navn	↩						Vokal						
			Bad				Rang					Konso- nant	
			By				Krops- del					Dreng	
Konso- nant	Fransk lyntog				Konso- nanter →		Udbrud		Milliard				
	Ufred				↓				Øjnes				
Spil						Farve							
						Nyheds- bureau							
Konso- nanter →	Frugt			Våben							Gl. ka- rakter		
↓				Tal							Ujævn		
												Vokal	
												Konso- nant	
Fag- person		Tema					Ens		Lag				
Vægt													

KODEORD: Bogstaverne i de grå felter kombineres, så de danner navnet på en by i Lemvig Kommune, som iøvrigt deler navn med en hovedstad:

— — — — —

Indsend kodeordet, navn og adresse til **magasinet MIDT, Region Midtjylland, Skottenborg 26, Postboks 21, 8800 Viborg eller på magasinetmidt@rm.dk** senest den 25. januar 2010 og deltag i lodtrækningen om tre gavekort til Danske Kroer og Hoteller til en værdi af 1.000 kroner pr. stk. **Vinderne** får direkte besked.

Den Gamle By

Jul i Den Gamle By

Udstillinger:

Nisserier, særudstilling

Julens historie

Liv i huse og gader

Lys i mørket, dramatiseret rundvisning ma - to til 22. december

Julemarked til 23. december

Åben

21/11 - 22/12, hverd kl 9 - 19

21/11 - 22/12, week kl 10 - 19

23/12 - 3/1, alle dage kl 10 - 17

Lukket

24, 25 og 31/12 & 1/1 2010

Gratis entré for børn
til og med 17 år

MORGENAVISEN
Jyllands-Posten

Viborgvej 2
8000 Århus C
Tel 86 12 31 88
www.dengamleby.dk

Vigtige numre

Skottenborg 26 . Postboks 21 . 8800 Viborg
Tel. 8728 5000 . Fax 8728 5001
kontakt@regionmidtjylland.dk . www.regionmidtjylland.dk

Lægevagten 7011 3131

Akut lægehjælp uden for din egen læges åbningstid
Husk, at du skal ringe og lave en aftale med lægevagten, før du møder op i konsultationen.

Ring 1-1-2 (ambulance)

Ved ulykker og livstruende situationer skal du ringe 1-1-2

Skadestuen

Kommer du til skade, kan du blive behandlet på skadestuen. Men du skal altid ringe først.

Den østlige del af Region Midtjylland

Bor du i den østlige del af Region Midtjylland skal du ringe 8731 5050.
Kommunerne i den østlige del af Region Midtjylland: Randers, Norddjurs, Syddjurs, Favrskov, Silkeborg, Århus, Skanderborg, Odder, Horsens, Hedensted og Samsø.

Den vestlige del af Region Midtjylland:

Bor du i den vestlige del af Region Midtjylland skal du ringe til egen læge.
Har din egen læge lukket, skal du ringe til lægevagten 7011 3131.
Kommunerne i den vestlige del af Region Midtjylland: Skive, Struer, Lemvig, Holstebro, Ringkøbing/Skjern, Herning, Ikast-Brande og Viborg.

Tandlægevagt i Region Midtjylland

Ved akut opstået tandpine eller tandskade uden for din tandlæges normale åbningstid, kan du kontakte Tandlægevagten i Region Midtjylland.
Vagthavende tandlæge kan kontaktes på telefon 4051 5162
fredag kl. 18.00 - 19.00, lørdag, søndag og helligdage kl. 10.00 - 11.00 samt kl. 12.00 - 13.00.

Patientkontoret 8728 4870

Mandag-torsdag kl. 10-12.
Information og rådgivning om patientrettigheder, frit sygehusvalg, ventetider m.m.

Kørsel til og fra hospitalet

Patienter skal normalt selv sørge for at komme til og fra hospitalet i forbindelse med indlæggelse, udskrivning, ambulante undersøgelser osv. I særlige tilfælde kan man dog få tilskud til befordringsudgifter eller blive kørt med Region Midtjyllands taxaordning. Spørgsmål om befordring eller befordringsgodtgørelse rettes til Kørselskontoret i Holstebro på telefon 7023 6248. Kontoret har åbent mandag-fredag mellem kl. 8-14.

Sundhedsplejersketelefonen

Småbørnsforældre i Region Midtjylland kan i weekender og på helligdage søge råd og vejledning om akut opståede problemer med småbørn på sundhedsplejersketelefonen 7020 8018. Småbørnsforældre i Århus Kommune skal benytte 7020 8008.
Telefonerne er åbne fredag, lørdag, søndag og helligdage kl. 17-20.

Giv et barn livsmod og glæde

Ønskefonden hjælper med at opfylde et stort ønske hos et barn eller en teenager, der er ramt af livstruende sygdom.

Send en ansøgning med barnets ønske via

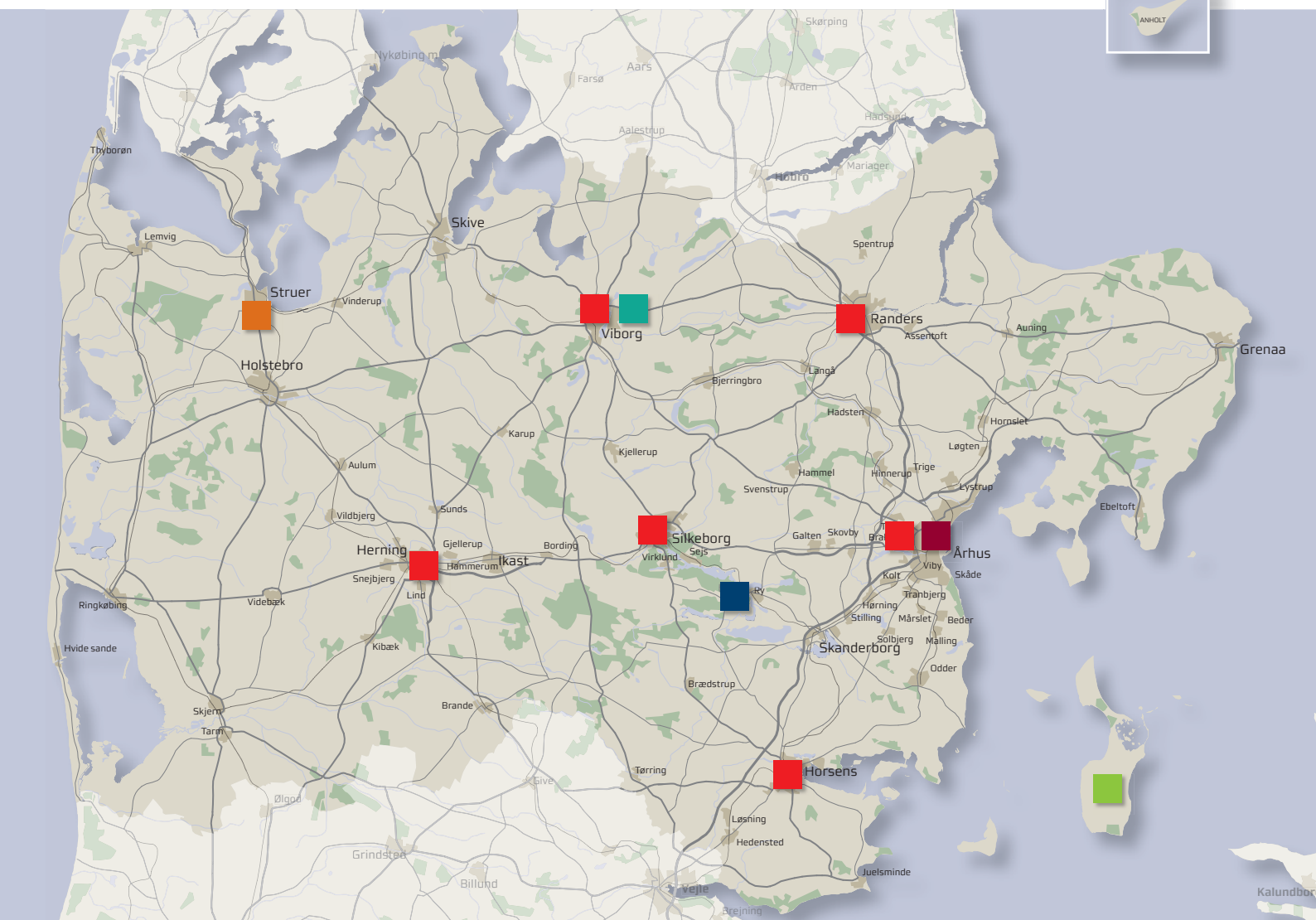
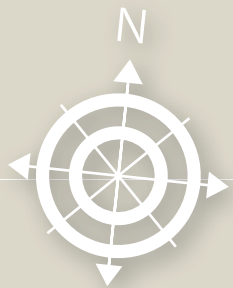
www.onskefonden.dk

eller ring på telefon

2083 0906

Region Midtjylland

 Vagtcentral – nu med sygeplejersker, side 6

 Tag hjertet med på arbejde, side 28

 Fire mennesker – 10 job, side 12

 Erhvervslivets Kirsten Giftekniv, side 40

 Pletsrud og vildskud, side 24

 Vin på vestjysk, side 58

Veje MUSIKTEATER

STIG ROSSEN - JULEKONCERT

30. NOV. 2009 KL. 20.00

ASKE JACOBY & BILLY CROSS

2. DEC. 2009 KL. 20.00

LENE SIEL & THOMAS EJE
JULEKONCERT

2. DEC. 2009 KL. 20.00

UFFE HOLM & MARTIN VELTZ

3. DEC. 2009 KL. 20.00

GISELLE, DEN KGL. BALLET

19. JAN. 2010 KL. 19.30

JOSÉ CARRERAS
EN VERDENSTJERNE I VEJLE

13. MAJ 2010 KL. 20.00

LORD OF THE DANCE

29. JAN. 2010 KL. 20.00

VERDENSPREMIERE
THE BOYS FROM LIVERPOOL
PETER SCHAUFUSS BALLETTEN

BALLET INTRO
JACOB GADE SALEN
KL. 17.00

10. - 11. FEB. 2010 KL. 19.30

THE BEST OF MUSICALS

14. FEB. 2010 KL. 20.00

PROPAGANDA

27. FEB. 2010 KL. 19.00

DALTONS

FÅ BILLETTER

5. MARTS 2010 KL. 20.00

HIGH SCHOOL MUSICAL II

18. MARTS 2010 KL. 19.00

CITY SINGLER

SUPER SEXET OG HAMRENDE SJØVT

3. APRIL 2010 KL. 20.00

GLÆD DEM DU
HOLDER AF MED
FANTASTISKE
Oplevelser
I VEJLE
MUSIKTEATER

ABBA THE SHOW

14. APRIL 2010 KL. 20.00

LASSE, OMAR & LINDA P.

15. APRIL 2010 KL. 20.00

BILLET
a ticketmaster company

www.billetnet.dk
tlf. 70 15 65 65

BILLETSALG: TLF. 7943 2030

MANDAG - TORSDAG 12.00 - 18.00, FREDAG 12.00 - 19.00

WWW.VEJLEMUSIKTEATER.DK

LÆS MERE OM DE FANTASTISKE FORESTILLINGER OG KONCERTER PÅ VORES HJEMMESIDE

Kan man dyrke vin i Vestjylland? Vel kan man så, mener Troels Juel, der har plantet 1200 vinstokke på en mark i Asp. Magasinet MIDT gik en tur i vinmarken med den vestjyske vinbonde.

Side 58